

Masterstudier for fremtiden: Forslag fra arbeidsgruppen for masterreform på ILOS

Institutt for litteratur, områdestudier og europeiske språk
UiO, 8. januar 2025

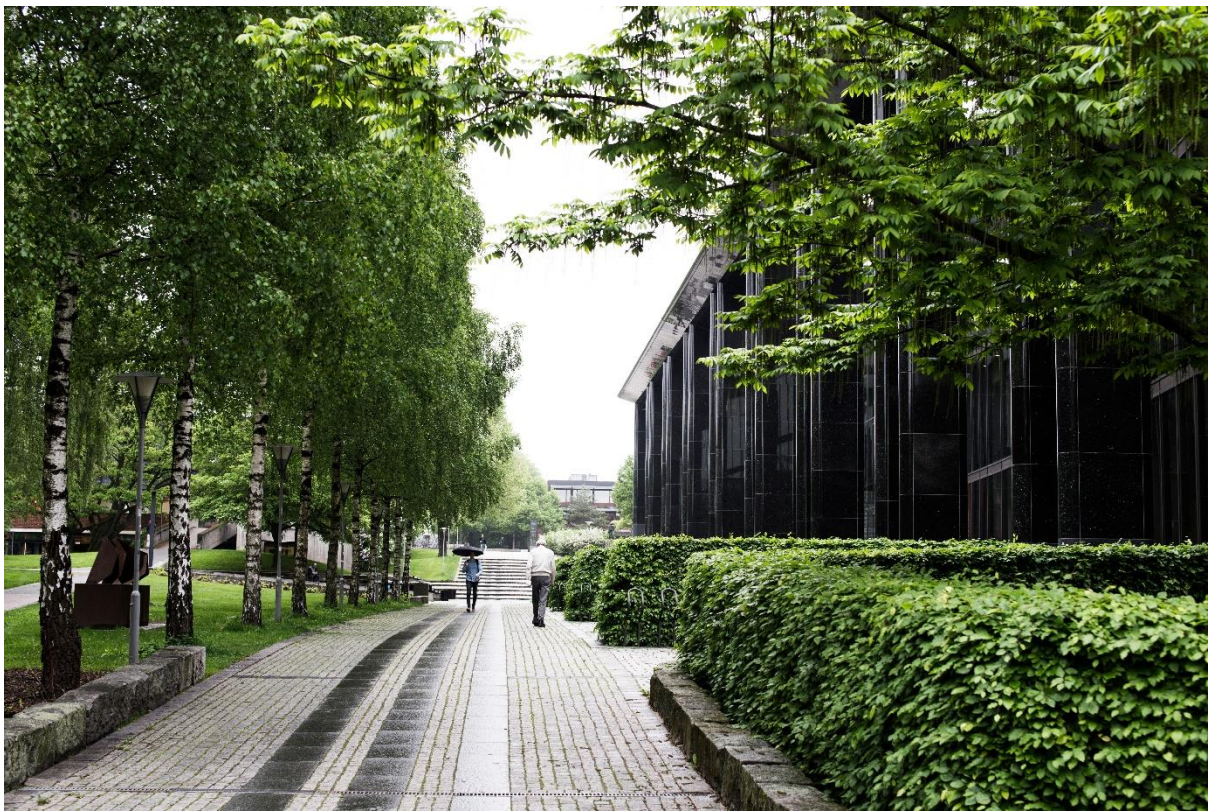

Foto: UiO/Anders Lien

UNIVERSITETET
I OSLO

Masterstudier for fremtiden: Forslag fra arbeidsgruppen for masterreform på ILOS

Innhold

1 Arbeidsgruppens sammensetning, mandat, og arbeidsformer	4
2 Dagens situasjon for masterprogrammene på ILOS.....	5
Allmenn litteraturvitenskap: oppbygging og emnetilbud	5
Europeiske språk: oppbygging og emnetilbud	6
Gjennomføring	7
Masterundersøkelsen ILOS høsten 2024: Rekruttering og opptakskrav	7
Allmenn litteraturvitenskap: rekruttering og opptakskrav i dag	9
Europeiske språk: rekruttering og opptakskrav i dag	9
Styrker og svakheter med dagens studier. Hva må vi endre?	10
3 Utredninger og innspill rundt aktuelle temaer	11
ILOS-kompetanse	11
Kartlegging av masterstudier i språk i et utvalg europeiske land.....	11
Strukturer for samarbeid på emnenivå og studieretningsnivå	12
Språkspesifikke emner og/eller fellesemner innen disiplinene	13
Internasjonalisering	14
Digitale ferdigheter og KI	16
Studiemiljø	17
Arbeidslivsrelevans / praksis / tverrfaglig kompetanse	18
Enklere og mer fleksible opptakskrav	19
Hovedstruktur på studiene	20
Forslag til organisering av masterprogrammene og studieløp ved ILOS.....	22
4 Komiteens anbefalinger	23
Organiseringsmodell	23
Opptak.....	23
Emner på tvers av studieretninger.....	23
Studieløp og masteroppgave	23
Digitalisering og KI.....	24
Arbeidslivsrelevans	24
ILOS-kompetanse	24
5 Avslutning.....	24
Kortsiktige tiltak	25
Langsiktige tiltak og endringer	25

Kilder	26
Vedlegg.....	27
A – Arbeidsgruppens mandat	27
B – Spørsmål fra masterundersøkelsen.....	29
C – Tabeller med mulige studieløp, med 30- og 60-poengs oppgaver.....	30
Forslag til studieløp Europeiske språk: Masteroppgave 30 studiepoeng.....	30
Forslag til studieløp Europeiske språk: Masteroppgave 60 studiepoeng.....	30
Forslag til studieløp Litteratur: Masteroppgave 30 studiepoeng	30
Forslag til studieløp Litteratur: Masteroppgave 60 studiepoeng	31
D – Sammendrag av innspill til rapporten fra referansegruppen.....	31

1 Arbeidsgruppens sammensetning, mandat, og arbeidsformer

Arbeidsgruppen for masterreform på ILOS ble oppnevnt av instituttledelsen ved slutten av vårsemesteret 2024. Den har vært bredt sammensatt, med følgende medlemmer:

- Helge Blakkisrud (førsteamanuensis i russiske områdestudier)
- Kristin B. Eide (ILOS administrasjon)
- Ragnhild N. Førland (sekretær)
- Hilde Hasselgård (professor i engelsk språk)
- Hans Petter Helland (professor i fransk språk)
- Lea Marie Krona (studentrepresentant – MA tysk)
- Jorge Locane (professor i spanskspråklig litteratur)
- Tone Selboe (professor i allmenn litteraturvitenskap)
- Michelle Waldispühl (professor i tysk språk)

Hilde Hasselgård har ledet komiteen.

Det ble samtidig oppnevnt en ekstern referansegruppe for arbeidet, ledet av professor Gro Bjørnerud. Referansegruppens medlemmer har vært: Rebekka Borsch (NHO), Kristine Evenset (lektor i ungdomsskolen), Gisle Hellsten (Seksjon for studiekvalitet ved UiO), Ellen Lerum (student ved NHH), Marte Solheim (prorektor, Universitetet i Stavanger). Arbeidsgruppen og referansegruppen har møttes på Zoom to ganger (2.9. og 4.11. 2024). I tillegg har referansegruppen fått anledning til å gi skriftlige innspill på et utkast til denne rapporten (se vedlegg D).

Mandatet for arbeidsgruppen (se vedlegg A) spesifiserer følgende: “Det overordnede spørsmålet for denne arbeidsgruppen er hvordan ILOS’ masterstudier kan bli mer attraktive, og hvordan man kan utnytte instituttets kompetanser og ressurser på en bedre måte. Med utgangspunkt i dette bes arbeidsgruppen komme med anbefalinger til reorganisering av dagens masterprogrammer, eventuelt forslag til opprettelse av nye programmer.” Dette mandatet har bakgrunn i fallende søkertall til ILOS’ masterprogrammer kombinert med et visst frafall, særlig på programmet for Europeiske språk. Samtidig er masterstudiene ressurskrevende, og det er ønskelig å utnytte ressursene bedre. Andre utfordringer som gruppen er blitt bedt om å vurdere, er studienes arbeidslivsrelevans og studentenes digitale ferdigheter.

I etterkant av at mandatet ble gitt, har den økonomiske situasjonen til instituttet blitt vesentlig dårligere. Rammebetingelsene for en revisjon av studietilbudet er dermed ikke de beste.

Arbeidsgruppen har lagt seg på en nøktern linje i sine forslag, men vil påpeke dilemmaene ved å skulle gjøre studiene mer attraktive og øke gjennomføringen samtidig som vi skal spare ressurser. Det er også viktig å understreke at problemet med sviktende rekruttering til universitetsutdannelser i språk spesielt og humaniora generelt ikke bare er et problem på UiO og ILOS, men er del av en nasjonal og internasjonal trend (ILOS 2023, s. 17).

Som grunnlag for sine diskusjoner og forslag har arbeidsgruppen hentet informasjon fra instituttets egevalueringer av de to masterprogrammene og den periodiske programevalueringen av Masterprogrammet i europeiske språk (2024), utført av et eksternt panel. Begge egevalueringene beskriver nå-situasjonen samtidig som de identifiserer noen problemer og utfordringer. Det er imidlertid verdt å ta med seg fra panelets rapport fra programevalueringen av Masterprogrammet i europeiske språk at “Panelet ønsker å bekrefte verdien av mastergraden i europeiske språk som strategisk viktig, og vurderer kvaliteten på undervisning og veiledning på masternivå ved ILOS som generelt høy” (Ramchand mfl. 2024). Det er likevel grunn til at ILOS vurderer hvilke tiltak som kan gjøres for å bevare våre utdanninger og gjøre dem mer attraktive for potensielle søkere.

Arbeidsgruppen hadde sitt første møte i juni 2024, og hadde i løpet av høsten 7 møter i tillegg til to møter med referansegruppen. En del av komiteens arbeid har vært organisert gjennom mindre

grupper som har hatt egne prosesser med å utrede spesifikke temaer, som så har blitt lagt fram og diskutert i hele arbeidsgruppen. Disse temaene og diskusjonene danner grunnlag for forslagene og anbefalingene i rapporten. Hovedforfatterne har vært Kristin Bjørneboe Eide og Hilde Hasselgård, men alle grupped medlemmene har bidratt med både tekst og kommentarer. Referansegruppen har også gitt sine innspill før endelig versjon av rapporten ble sluttført.

2 Dagens situasjon for masterprogrammene på ILOS

ILOS har i dag to masterprogrammer, **Allmenn litteraturvitenskap** og **Europeiske språk**. Instituttet gir i tillegg undervisning og veiledning til masterstudenter på lektorprogrammet og på masterprogrammet i litteraturformidling, som begge administreres av andre enheter.

De to masterprogrammene ble opprettet i 2015 og erstattet masterprogrammene i språk, litteratur og områdestudier, samt masterprogrammet i allmenn litteraturvitenskap og estetikk.¹ Programmene er ulike både i struktur og størrelse, men har til felles at de er toårige (120 studiepoeng), inneholder en masteroppgave som går over ett eller to semestre (30 eller 60 studiepoeng), samt at de har minst 20 studiepoeng som er obligatoriske for alle på studieretningen. Minst ett av de obligatoriske emnene inneholder prosjektskisse og teori/metode. Begge masterprogrammene legger dessuten til rette for utveksling og/eller praksis som del av utdanningen.

Masterprogrammene ved ILOS har en viktig samfunnsfunksjon ved å forsyne land og region med spesialisert kompetanse og kunnskap på masternivå i:

- engelskdisiplinene (språk, litteratur og områdekunnskap)
- allmenn litteraturvitenskap
- de sentrale europeiske fremmedspråkene, herunder skolefagene tysk, fransk og spansk, samt italiensk, russisk, portugisisk, polsk, tsjekkisk og bosnisk/kroatisk/serbisk.²

Fremmedspråkfagene, inkludert engelsk, er multidisiplinære og bygd på tre vitenskapssøyler: språkvitenskap, litteraturvitenskap og områdekunnskap. I tillegg kommer det en språkferdighetskomponent som er inne i alle språkfagene, med svært ulik grad.³

Masterstudieretningene forutsetter imidlertid at søkere har god språkkompetanse fra bachelornivået og gir i liten grad eksplisitt språkopplæring.

Allmenn litteraturvitenskap: oppbygging og emnetilbud

Mastergraden i Allmenn litteraturvitenskap består i dag av kun én studieretning og gis i sin helhet av fagmiljøet i allmenn litteraturvitenskap. Studiet er norskspråklig med noen innslag av emner som undervises på engelsk.

Masterstudiet består av en masteroppgave på 60 studiepoeng, samt 40 studiepoeng i valgfrie emner og 20 studiepoeng obligatoriske emner som skal støtte opp om arbeidet med masteroppgaven. De obligatoriske emnene er delt inn i emner à 5 studiepoeng som går over første, andre og tredje semester. Emnene i første semester gir en innføring i faghistorie og forskningspraksis, mens emnene i

¹ Europeiske og amerikanske litteraturstudier med syv studieretninger, Europeiske og amerikanske områdestudier med seks studieretninger og Europeiske språk med ni studieretninger ble erstattet av ett masterprogram i Europeiske språk med syv studieretninger (åtte fra 2024). Masterprogrammet i Allmenn litteraturvitenskap gikk samtidig fra å tilby to studieretninger (allmenn litteraturvitenskap og estetikk) til én studieretning i allmenn litteraturvitenskap.

² Noen av disse studieretningene er enten ikke-eksisterende eller nedleggingstruet ved andre norske universiteter og høyskoler.

³ For russisk, polsk, tsjekkisk, bosnisk/kroatisk/serbisk og italiensk er begynnernivået 0 på bachelor, og masterstudiene har et lavere innstegsnivå enn for skolespråkene fransk, tysk og spansk, som starter på B1/B2 etter Europarådets skala på bachelornivå og C1 ved oppstart på masterstudiet. For engelsk-studieretningene forventes C2-nivå ved oppstart på master.

2. og 3. semester er oppgaveseminarer knyttet til skriving og gjennomføring av masteroppgaven (prosjektbeskrivelse og fremlegging av et kapittel).

De valgfrie emnene i graden er en kombinasjon av litteraturteoretiske og tekstanalytiske emner. Dette er såkalt robuste emner som finnes i både 10- og 20-poengs-varianter, der tema og pensum varierer for å sikre forskningsnær undervisning og variasjon for studentene. "Litterært tekststudium" gir fordypning i én periode eller ett tema på tvers av perioder, f.eks. "Litteratur og vennskap", mens "Litteraturteoretisk studium" er et fordypningsstudium i litteraturteori knyttet til én eller flere litteraturteoretiske tradisjoner eller problemstillinger (f.eks. "Grensepoetikk" eller "Romanens historie og teori"). Det er et krav om minst 20 studiepoeng tekststudium og 10 studiepoeng litteraturteori for å oppnå graden, så studentene må planlegge studieløpet sitt deretter. Studentene kan reise på utveksling mens de tar de valgfrie emnene i andre semester og studiet har også et praksisemne på 10 studiepoeng som kan tas i 2. semester. Siste semester er helt viet til studentens selvstendige arbeid med masteroppgaven.

Strukturen skal både sikre faglig bredde, gi rom for fordypning, og bidra til riktig progresjon og faglig kompetanse til å skrive masteroppgaven. En særegenhet ved programmet er at studentene skriver prosjektskissen i sitt andre semester, samtidig som de også begynner arbeidet med masteroppgaven. Allmenn litteraturvitenskap har dermed en noe annerledes oppbygging enn masterprogrammet i Europeiske språk.

Europeiske språk: oppbygging og emnetilbud

Mastergraden i Europeiske språk består av åtte studieretninger,⁴ som i stor grad fungerer som programmer med egne opptakskrav og emneporteføljer. De åtte studieretningene tilsvarer i all hovedsak fagmiljøene som gir utdanningene: *fransk, tysk, spansk og portugisisk, italiensk, English Literature, American and British Studies, English Language and Linguistics og russisk, polsk, tsjekkisk, og bosnisk/kroatisk/serbisk*.

Hovedtyngden av emneporteføljen undervises på målspåket, og dette begrenser muligheten for å tilby emner på tvers av studieretningene innenfor programmet. Oppbyggingen av de ulike studieretningene er tilnærmet lik. Studiet består av en masteroppgave på 30 eller 60 studiepoeng, 20 studiepoeng obligatoriske emner og 40 studiepoeng valgfrie emner.⁵ Studenter som velger å skrive masteroppgave på 30 studiepoeng, må supplere med flere valgfrie emner (primært gjennom utveksling) eller et prosjektsemester (Interpro).⁶ Studentene kan i de fleste studieretningene velge å skrive masteroppgaven innen disiplinene språk, litteratur eller områdekunnskap og det er egne emnekoder for masteroppgavene innen hver studieretning og disiplin.

Alle studieretningene i Europeiske språk har obligatoriske emner med prosjektskisse, men graden av disiplinspesifikk teori og metode varierer mellom studieretningene. De obligatoriske emnene tas som regel i første semester, samtidig som studentene også tar ett valgfritt emne. De resterende valgfrie emnene tas i andre semester. Tredje og fjerde semester er satt av til arbeidet med masteroppgaven. Det legges opp til utveksling i 2. semester, og en student som ønsker å være på utveksling i to semestre, vil kunne reise ut både 2. og 3. semester og skrive 30 sp. masteroppgave. Studiet tilbyr også muligheten til å ta et helt semester med praksis i utlandet, og det finnes i tillegg mindre praksis-emner på 5, 10 og 20 studiepoeng som kan tas ved UiO.

De valgfrie emnene velges innen et antall emner i språk, litteratur eller områdestudier. Dette er for eksempel emner innen litterære og historiske perioder og temaer, emner innen oversettelse eller

⁴ Syv frem til høsten 2024, da Britiske og amerikanske områdestudier ble en egen studieretning.

⁵ RPTBKS, engelsk språk, italiensk og portugisisk tilbyr kun masteroppgave på 60 studiepoeng. RPTBKS har separate masteroppgaver i russisk språk (inkl. en 30-poengs oppgave i oversettelse), litteratur, områdestudier, polsk, tsjekkisk og BKS.

⁶ Internasjonalt prosjektsemester – EUS4900 – gir 30 studiepoeng.

lingvistiske emner. For de fleste studieretningene er det et lite antall emner som rullerer, og noen studieretninger har også heisemner (med en variant for BA-studenter og en variant for MA-studenter) for å kunne tilby større valgfrihet. Flere studieretninger har også “robuste emner”, der tema er fast, men deler av pensum og spesialisering varierer.

Emnetilbudet varierer mellom studieretningene, og de mindre språkfagene tilbyr sjelden emner i alle disipliner. Det er fagmiljøets størrelse, de vitenskapelig ansattes kompetanse og antallet studenter som avgjør. Der vi har sterke fagpersoner og/eller miljøer som er synlige utad, vil emnetilbudet for eksempel ofte trekkes i denne retningen gjennom økt etterspørsel,⁷ mens i andre tilfeller er potensielt sentrale emner utelatt fra emneporteføljen fordi instituttet mangler kompetansen. For de små språkfagene BKS, polsk, portugisisk og tsjekkisk, men også for italiensk, tysk, fransk og spansk, er det i liten grad mulig å velge mellom emner og disipliner, og studentene må ta de emnene som til enhver tid tilbys. Det er stort sett bare de engelskspråklige studieretningene som har en viss grad av valgfrihet, mens de øvrige studieretningene kun tilbyr det minimum av emner som masterstudiet krever. Dette innebærer at masterstudenter i fremmedspråkfagene i svært liten grad gjennom emneporteføljen kan velge å fokusere på en enkelt disiplin, og de henvises til utveksling eller leseemner for mer fordypning.⁸

Programmet ble evaluert av et eksternt panel i 2024. Panelet anbefaler i sin rapport at programmet “videreføres selv om det totale antallet studenter på hver studieretning er lavt, så lenge kvaliteten og verdien av programmene er høy, noe panelet mener den er” (Ramchand mfl., s. 2).

Gjennomføring

Studentene på begge masterprogrammer ved ILOS bruker som hovedregel mer enn normert tid (4 semestre) på å fullføre. På masterprogrammet i Allmenn litteraturvitenskap har for eksempel 72% av de fremmøtte i kullene 2015-2021 fullført programmet, mens andelen som fullfører på normert tid ligger mellom 18% og 33% for kullene i perioden.⁹ Den gjennomsnittlige studenten på master i Allmenn litteraturvitenskap har 2/3 progresjon, noe som tilsvarer ca. 20 studiepoeng per semester og 40 per studieår (60 sp. per år utgjør full progresjon).

For Europeiske språk er tallene noe dårligere. Normalen på masterprogrammet er 50% progresjon/30 studiepoeng i året.¹⁰ Det er få studenter som fullfører studiet på normert tid. For programmet som helhet var det for kullene 2018-21 52% som fullførte og 28% av disse fullførte på normert tid.¹¹ Det er store variasjoner innad på studieretningene, og små studieretninger der svært få studenter fullfører, trekker totalen ned. Det er sammenfall mellom hvilke studenter som fullfører studiet og hvem som har bestått prosjektskisse-emnet, så vi kan gå ut fra at en god del studenter ikke kommer ordentlig i gang med studiet og at det øker sannsynligheten for å falle fra.¹² For denne studentgruppa kan kanskje 90 studiepoeng i avlagte emner og en kortere masteroppgave bidra til bedre gjennomføring. At så mange studenter har redusert progresjon, innebærer også at det er viktig å ha studieløp som åpner for denne fleksibiliteten når vi ser på hvordan masterstudiene kan omlegges.

Masterundersøkelsen ILOS høsten 2024: Rekruttering og opptakskrav

Høsten 2024 gjennomførte ILOS en spørreundersøkelse blant nye masterstudenter ved instituttet. Målet med undersøkelsen var å finne ut hva som har bidratt til at studentene har søkt opptak til instituttets masterprogrammer, hva de forventer fra studiene, og hvilke faktorer som påvirker studiesituasjonen deres. Undersøkelsen hadde et kvantitativt design og ble besvart av 24 studenter. 5

⁷ F.eks. russiske områdestudier, franske områdestudier.

⁸ Leseemner er uten undervisning, men det tilbys noe veiledning. Pensum legges opp i samråd med faglærere.

⁹ ILOS 2024b, tabell 2 Fullføring, allmenn litteratur, master s. 8.

¹⁰ ILOS 2024a, s. 9. Tabell fra Tableau: Studiepoeng per student per år 2018-2023.

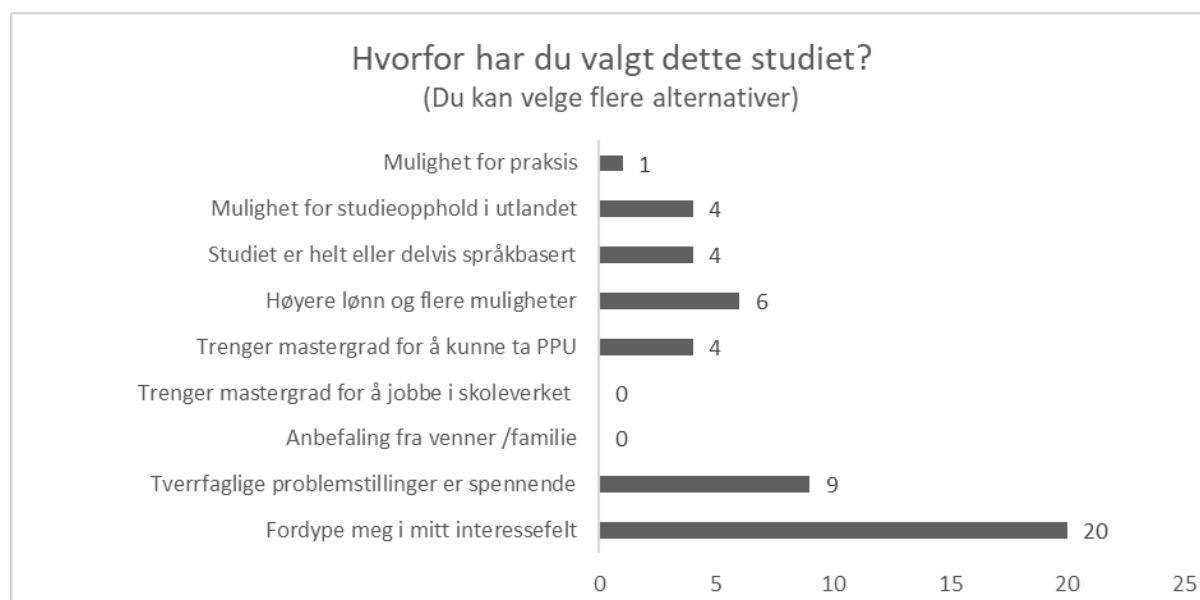
¹¹ ILOS 2024a, s. 11, Tabell 4: Gjennomføring for kullene 2018-2021 per 4/2, gjennomsnitt for alle studieretninger.

¹² ILOS 2024a, s. 10.

av de 24 respondentene kommer fra Allmenn litteraturvitenskap, de øvrige 19 går på Europeiske språk. Spørsmålene er listet i vedlegg B. Studentene ble invitert til å delta via e-post og fikk påminnelser i seminarer. På gjennomføringstidspunktet var det 67 registrerte masterstudenter ved ILOS, noe som gir en svarprosent på 36%. Dette er en god andel for en frivillig undersøkelse. Samtidig kan det at undersøkelsen var frivillig og at det kom påminnelser i undervisningen bety at svarene hovedsakelig kommer fra de mest engasjerte studentene. Dette kan gjøre at resultatene ikke fullt ut representerer hele studentgruppen. Selv om vi gjerne skulle hatt flere respondenter og undersøkelsen gir oss et noe tynt grunnlag for å trekke konklusjoner, mener vi at svarene kan gi oss noen viktige pekepinner vi må ta med oss videre i reformarbeidet.

Gjennomsnittsalderen for de som besvarte undersøkelsen er 32 år, og det er en overvekt av studenter i aldersgruppen 23-26 år. Den største gruppen (41.7%) kommer fra Oslo, og 62.5% har en bachelorgrad fra UiO. 66.6% av respondentene fullførte bachelorgraden i løpet av de siste to årene.

For masterkomitéen og instituttet som helhet, er særlig spørsmålene knyttet til valg av studium interessante, og vi ser av Figur 1 at det store flertallet av respondentene oppgir muligheten til å fordype seg i sitt interessefelt som avgjørende for valget.

Figur 1. Motivasjon for å søke seg til masterstudier på ILOS (fra masterundersøkelsen).

Det ser ikke ut som om arbeidslivsrelevans er et viktig moment for studievalg i denne gruppa. Det er for eksempel kun én student som har svart at mulighet for praksis har hatt innvirkning på studievalg, selv om det var mulig å velge flere alternativer. Noen flere tror studiet vil gi høyere lønn og bedre muligheter i jobbmarkedet, og noen tar master for å kvalifisere til PPU.

Masteroppgaven blir derimot trukket frem som en viktig motivasjonsfaktor, og flertallet av studentene har bestemt seg for om de vil skrive en 30- eller 60-studiepoengs masteroppgave. Det er en liten overvekt av respondenter som ønsker å skrive 30-poengs oppgave. Det er også verdt å merke seg at en fjerdedel av studentene svarer at de allerede har valgt tema for masteroppgaven ved oppstart. Svarene viser at studentene har faglige ambisjoner, og 30% av de som foretrekker en 60-poengs oppgave, svarer at de velger dette fordi de ønsker å gå i dybden og få en grundig akademisk forståelse. Forberedelse til doktorgradsstudier er også viktig for denne gruppa. Områdestudier er det mest populære fagfeltet blant respondentene fra Europeiske språk, og det er hele 54.5% som oppgir det som sitt hovedområde. Dette tyder på at det er interesse for å kombinere språkstudier med tverrfaglige perspektiver innen kultur og samfunn.

Samtidig viser undersøkelsen at jobb kan være et hinder for studieprogresjon for enkelte studenter. Blant dem som planlegger deltidsstudier, oppgir 80% at jobb er årsaken til at de ikke kan studere på

fulltid. Det er også verdt å merke seg at 1/5 av respondentene føler at de ikke er godt nok forberedt på studiene, enten fordi de ikke har hatt tilstrekkelig faglig forberedelse fra tidligere utdanning eller fordi en fulltidsjobb påvirker studiehverdagen deres.

Resultatene fra undersøkelsen viser at masterstudentene på ILOS er faglig engasjerte og har sterk motivasjon for grundig akademisk arbeid. Dette understreker behovet for at masterstudiene legger til rette for individuell fordypning samtidig som det er fleksibilitet for studenter som ønsker å utforske flere faglige perspektiver. Masteroppgaven er en sentral del av programmet, og den må fortsatt være en viktig arena for studentenes faglige utvikling. Vi vet også fra andre undersøkelser at studentene som søker seg til våre masterstudier, er interesseredevet og i liten grad ser på utdanningen som avgjørende for fremtidig karriere, med unntak av lektorstudentene.¹³ De søker fordi de er glade i faget sitt og ønsker faglig fordypning, noe også denne undersøkelsen bekrefter.

Allmenn litteraturvitenskap: rekruttering og opptakskrav i dag

Allmenn litteraturvitenskap rekrutterer primært fra vårt eget bachelorprogram i Estetiske studier og allmenn litteraturvitenskap. De senere årene har det i snitt møtt 18 studenter til masterstudiet, noe som innebærer at programmet er av moderat størrelse internt på HF.¹⁴ For å sikre en god rekruttering fremover, vil det være viktig å tiltrekke oss søkere både fra andre norske og nordiske læresteder. Dagens opptakskrav er en fordypning i allmenn litteraturvitenskap på 80 studiepoeng, og søkere fra andre norske og nordiske læresteder som tilbyr studier i allmenn litteraturvitenskap vil være kvalifisert. Men siden 80-gruppen i allmenn litteraturvitenskap har en temmelig streng oppbygning og stiller krav til at emnene er komparative, er det i mange tilfeller uklart for studenter med annen litteraturfaglig kompetanse om de vil være kvalifisert til studiet. Individuelle vurderinger gjøres i forbindelse med masteropptaket, men kun av de som har søkt, og det er en risiko for at vi går glipp av gode søkere slik opptaksgrunnlaget er formulert i dag.

Europeiske språk: rekruttering og opptakskrav i dag

Også mastergraden i Europeiske språk rekrutterer hovedsakelig fra egne bachelorstudieretninger. Når vi vet at det er altfor få studenter som fullfører studier på lavere grad (ILOS 2023), vil dermed antallet kandidater som er kvalifisert til masteropptak være begrenset og sannsynligvis fortsette å falle. I årene 2018-2023 har det i snitt møtt 57 studenter til masterstudiet i Europeiske språk, og Engelskspråklig litteratur og områdestudier har vært den klart største studieretningen. Hvis vi ser på tallene for studenter som har takket ja til plass på masterprogrammet, er tallene noe bedre i den samme perioden (70 i gjennomsnitt).¹⁵ Det gir likevel svært få studenter per studieretning, og det er ikke ressursmessig forsvarlig å opprettholde dagens språkbaserte emneportefølje med så lave studenttall. Det er helt nødvendig å rekruttere flere studenter, både for å opprettholde et studiemiljø og for å opprettholde språkstudiene. En måte å rekruttere flere studenter på kunne være å vurdere muligheter for å endre noe på opptakskravene. Fagmiljøene må diskutere hva som skal være den faglige minstestandarden og hvordan opptakskravene kan formuleres på en mer forståelig måte for søkere utenfra UiO.

I dag kreves det 80 studiepoeng i språkfaget på alle studieretninger. Det stilles krav til fordypningsemner, nivå og undervisningsspråk, samt at alle disipliner er representert på tilsvarende vis som i 80-gruppa ved UiO. En student som har færre studiepoeng enn 80 i fremmedspråket, mangler emner på høyt nok nivå, eller ikke dekker kravene til disiplinsammensetning, vil ikke komme inn. Studenter fra andre norske læresteder vil dermed ikke alltid oppfylle opptakskravene siden flere læresteder har tatt inn emner som undervises på norsk i bachelorløpene sine. Når vi ser på opptakskravene til master i Europeiske språk fremover, er det viktig å sikre at studenter med relevant bachelorgrad fra andre norske læresteder kan få opptak til våre masterstudier. Vi bør også legge til

¹³ ILOS 2024a, s. 8 og ILOS 2023, s. 20.

¹⁴ ILOS 2024b, s. 6, gjennomsnitt for årene 2018-2023.

¹⁵ ILOS 2024a, s. 7, gjennomsnitt for årene 2018-2023. Det var en (sannsynligvis pandemibetinget) økning i 2020.

rette for en bredere rekruttering blant studenter som kan ha andre grader i bunn og dette vil også kunne gi en større åpning for studenter med en bachelorgrad fra utenlandske universiteter dersom de oppfyller kravene til grunnleggende studiekompetanse (GSK).

Studieretningene American and British Studies, English Literature og English Language and Linguistics skiller seg ut ved at de er engelskspråklige, og ikke har krav om norskkompetanse eller GSK. Dette bidrar til at de har en potensiell rekrutteringsbase utenfor det skandinaviske språkområdet, men instituttet har sett en nedgang i søkningen etter at studieavgift for studenter fra utenfor EU ble innført. Opptakskravene for de to første er enten 80-gruppe i engelsk eller en 80-gruppe i annet relevant fag pluss minimum 40 studiepoeng i engelsk, så her er opptakskravene allerede forholdsvis fleksible. English Language and Linguistics krever derimot at minst 10 studiepoeng i 80-gruppen skal være et lingvistisk emne på 2000-nivå.

Styrker og svakheter med dagens studier. Hva må vi endre?

Instituttet har flere utfordringer som reformen skal forsøke å bøte på. Programmene vi har i dag, har verken god nok rekruttering eller gjennomføring, så opptakskrav og hvordan studiene er bygd opp peker seg ut som områder vi må se nærmere på. Dette gjelder særlig for masterprogrammet i Europeiske språk, der flere av studieretningene har alarmerende dårlig rekruttering, samtidig som studiet også fyller viktige samfunnsbehov som utdanning av språklærere og danner en generell nasjonal kunnskapsbase i en rekke lands språk, litteratur, samfunn og kultur. For eksempel kan ikke ILOS uten videre legge ned masterstudier i tysk, selv om det er svært få som både søker og takker ja til studieplass.

Strukturen med språkbaserte studier og disiplininndeling i emner og masteroppgave er også noe som bidrar til at små studentgrupper blir enda mindre. Her må vi se på hva vi kan gjøre felles på tvers av språkfagene og hvordan vi bedre kan samarbeide innad i disiplinene og på tvers av språk. Ved forrige masterreform ble felles *undervisningsspråk* og *fag* prioritert fremfor *disiplin*, samtidig som det ble lagt til rette for at studentene skulle ha mulighet til å fordype seg i en enkelt disiplin innenfor rammen av studieretningen. Kan vi finne en måte å ivareta både hensynet til undervisningsspråk og muligheten til å fordype seg i en valgt disiplin?

Som vi har sett, bekrefter alle undersøkelser at studentene som kommer til oss, har klare preferanser knyttet til hvilken disiplin de ønsker å fordype seg i, og denne valgmuligheten er dermed viktig både for å rekruttere studenter og for å gi dem muligheten til å gå videre til forskningsfaget og en PhD etter endt mastergrad. Dagens studiestruktur har med andre ord noen klare fordeler, og inndelingen i språkbaserte studieretninger sørger for at alle studieretningene har FVA med førstekompetanse og forskningsnær og solid undervisning. De største studieretningene tilbyr bredde i fagtilbudet og gir valgfrihet i emnevalg for studentene. Denne valgfriheten er imidlertid svært begrenset for de mindre studieretningene. Få vitenskapelig ansatte gir lite robusthet og få studenter gir kostbare emner som ikke fungerer optimalt verken faglig eller sosialt.

Hva kan så instituttet gjøre med masterstudiene for å ruste dem for fremtiden? Noen forslag er å

- få til økt samarbeid på tvers på instituttet, mellom ansatte på ulike språkfag, slik at disipliner og felles fagtenkning kommer på agendaen,
- endre oppbyggingen av studiene: god balanse mellom språkbasert undervisning og disiplinvalg,
- bedre metodeemner og prosjektskisseemner, samt oppfølging av skriveprosessen med bedre gjennomføring som mål,
- få inn digitale ferdigheter i studieprogrammene,
- legge til rette for større studiemiljøer og flere studenter per emne,
- sørge for arbeidslivsrelevans i studietilbudene,
- endre opptakskrav slik at flere kan være kvalifiserte og vi kan rekruttere bredere,
- synliggjøre utad hva masterstudier fra ILOS er, og vurdere å endre navn på EUS-programmet.

Målene er bedre studiemiljø, bedre og mer effektive studier og mindre ressursbruk til undervisning, noe som vil føre til mer tid til forskning for de vitenskapelig ansatte og bedre samarbeid med kollegaer på tvers av språkfag, studieretninger og fagmiljøer.

3 Utredninger og innspill rundt aktuelle temaer

I dette kapittelet drøfter vi en del momenter til revisjon av dagens masterstudier på ILOS. De enkelte temaene er kommet fram gjennom identifiserte utfordringer i mandatet samt gjennom våre diskusjoner innad i gruppen og i mindre arbeidsgrupper. Det overordnede er hva mastergradene og studieløpene skal inneholde, og hvilken kompetanse våre kandidater skal ha etter fullført mastergrad. Vi har forsøkt å identifisere vellykkede opplegg som allerede finnes på instituttet, og som bør bevares, og komme med noen forslag til større og mindre endringer som kan gjøres med studiestruktur, studieløp og emnetilbud.

ILOS-kompetanse

Begrepet *ILOS-kompetanse* kan ses på som en ramme for masterstudiene våre. Hva er det som våre masterstudier inneholder, som kan profilere og særmerke våre kandidaters kompetanse og skille dem fra andre?

De fleste masterkandidatene fra ILOS har en betydelig *språkkompetanse*. Alle EUS-studieretningene forutsetter gode språkferdigheter selv om ikke all undervisningen foregår på fremmedspråket overalt, og ikke alle masteroppgaver må skrives på studiespråket. Allmenn litteraturvitenskap skiller seg fra (nåværende) EUS ved at det ikke nødvendigvis innebærer flere språk enn norsk og engelsk. Studentene herfra utmerker seg derimot ved å være trent i teoretisk og metodisk refleksjon kombinert med en tekstfortolkende kompetanse som har overføringsverdi til de fleste samfunnsområder. Dette innebærer at alle ILOS-kandidater opparbeider kompetanse i skriftlig og muntlig *kommunikasjon* om faglige temaer, ofte på andre språk enn norsk.

ILOS-kandidater har med seg en *humanistisk tilnærming* både til sitt eget fag og til måter å løse problemer på. Det innebærer at studentene har fått trening i *kritisk og kreativ tenkning* og etisk refleksjon. Dette kan ses som en stadig viktigere kompetanse i møte med både falske nyheter og kunstig intelligens, hvor man trenger både et humanistisk, menneskelig avtrykk og en kritisk og informert innfallsvinkel.

Masterstudiet på ILOS innebærer *fordypning i språkvitenskap, litteratur, eller områdestudier*. Slik tilegner våre masterkandidater seg grundig kunnskap om andre lands språk og kultur. Gjennom å ha lært seg andre lands språk, lest og reflektert rundt litteratur fra andre land og verdensdelene og satt seg inn i deres historie, kultur og samfunnsforhold, vil kandidatene også ha tilegnet seg en interkulturell kompetanse og refleksjon.

Summen av språklig, kulturell og humanistisk kompetanse gir en *samfunnskompetanse* som bør være anvendelig i arbeidslivet (inkludert undervisning) og i offentligheten.

Kartlegging av masterstudier i språk i et utvalg europeiske land

Eurograduate Pilot Study (2020),¹⁶ en kandidatundersøkelse fra åtte forskjellige land, inkludert Norge, undersøkte blant annet hva som gjør masterstudier ettertraktet og attraktive. Noen hovedkonklusjoner derfra er:

- Masterprogrammer er spesielt attraktive for studenter når de tilbyr et "aktiviserende" og "arbeidsrelatert" læringsmiljø. Et "aktiviserende" læringsmiljø innebærer at undervisningen er prosjekt- og problembasert, slik at studentene får engasjere seg aktivt i eget læringsarbeid. Et "arbeidsrelatert" læringsmiljø betyr at studentene får mulighet til å delta i samarbeid med aktuelle arbeidsgivere og ha praksis som en del av utdanningsløpet.

¹⁶ [Eurograduate pilot survey - Publications Office of the EU.](#)

- En fleksibel studieplan med valgmuligheter er et annet viktig aspekt som gjør masterstudier tiltalende. Studenter som følger en personlig tilpasset studieplan gjennom en student-sentrert læringstilnærming, i stedet for en standard studieplan, er mer fornøyde med utdanningen sin.
- Videre nevnes ferdigheter og kompetanser arbeidsgivere krever fra sine ansatte. Dette inkluderer kommunikasjonsferdigheter, evne til å arbeide i team, lærings- og planleggingsevner, samt problemløsningsferdigheter. I tillegg er ferdigheter i fremmedspråk og avanserte IKT-ferdigheter høyt verdsatt. Eksponering for fremmedspråk og andre kulturer nevnes eksplisitt i undersøkelsen som noe som positivt bidrar til å øke studentenes problemløsningsferdigheter.

Arbeidsgruppen har også sett på et utvalg masterprogrammer fra blant annet Spania, Tyskland og Sverige som tilbyr utdanninger i språk, litteratur og kultur/ internasjonale relasjoner. Et hovedfunn er at disse programmene vanligvis kombinerer enten språk og litteratur eller kultur og litteratur. Utenfor Norge er det ikke vanlig å kombinere tre disipliner, slik ILOS gjør i masterprogrammet for Europeiske språk, selv om både Universitetet i Århus, UiB og NTNU har en lignende struktur. Opptakskravene er generelt fleksible, og det vanligste er krav om bachelorgrad i humaniora eller samfunnsvitenskap, samt verifiserbart B1/B2-nivå i språket som skal studeres, ofte i tillegg til språkkrav for nasjonalspråket og engelsk. Videre er det vanlig at masterløpene inkluderer praksis og/eller utveksling. Det finnes også utdanninger der både praksis og utveksling er obligatorisk. Programmene retter seg ofte mot utenlandske studenter, og undervisningen foregår på nasjonalspråket, engelsk og spesialiseringsspråket. Tverrfaglige kurs for flere studieretninger og teori- og metodeemnene gis vanligvis på engelsk eller på nasjonalspråket. De spesifikke kursene (vanligvis maks 5-6 ECTS) gis på spesialiseringsspråket.

Det er generelt fokus på teori og metode det første studieåret. Her er det flere universiteter som opererer med fellesemner på tvers av ulike studieretninger, noe som promoterer som en fordel fordi studentene får møte ulike studentgrupper. Med få unntak blir undervisningen gitt fysisk på campus. Masteroppgaven er vanligvis på 70-100 sider og gir maksimalt 30 studiepoeng. I Sverige er masteroppgaven i fremmedspråk på 40-60 sider (30 studiepoeng). I Spania er det vanlig med ettårige mastergrader siden bachelorgraden er fireårig.

Mange av de undersøkte programmene har en *forskningsorientering* og forbereder studentene på å søke på et doktorgradsprogram. Andre innretninger kan være redaksjonell praksis (bokbransjen), oversettelse/tolking, digital humaniora, interkulturell kompetanse eller internasjonale relasjoner.

Strukturer for samarbeid på emnenivå og studieretningsnivå

I dagens studiestruktur er det relativt vanntette skott mellom studieretningene og programmene, på grunn av enten undervisningsspråk eller disiplingrenser. Studenter på små studieretninger må ofte ta emner i andre disipliner enn sin foretrukne på grunn av krav om at emnene skal være på studiespråket. Studenter på de engelskspråklige studieretningene (som er disiplinspesifikke) har kun få muligheter til å ta emner på tvers av disiplingrenser. I en del tilfeller gis tilsvarende emner av flere avdelinger. Arbeidsgruppen har sett etter grep som kan gjøres for både å gi studentene et mest mulig relevant studietilbud og unngå at mange emner går med veldig få studenter. Nedenfor foreslås det noen måter vi kan organisere emnetilbud og studieløp på for å oppnå dette.

Noen eksisterende emner kan åpnes for flere studenter enn den gruppen de primært er laget for, på tvers av nåværende studieretninger og program. Dette gjelder flere disiplinspesifikke metodeemner, inkludert emner med prosjektskisse, men også en del kunnskapsemner som har store teori- og/eller metodekomponenter og dermed overføringsverdi til andre språk eller disipliner. Flere studenter fra de små studieretningene ønsker seg mer disiplinspesifikke teori- og metodeemner enn det som er tilbudet nå. Muligheten til å ta slike emner på andre studieretninger kan gjøre behovet litt mindre prekært. En vesentlig utfordring er undervisnings- og eksamensspråk: se nedenfor for videre diskusjon.

Nye emner kan lages på tvers av eksisterende fagmiljøer. Noen slike emner finnes allerede, for eksempel *EUS4100 Andre- og tredjespråkstilegnelse og innlærerkorpus*, som går for første gang våren 2025. Emnet er utviklet av lærere fra flere språkfag, for studenter på flere fag. Undervisningen vil foregå på engelsk, men veiledning og eksamensarbeidet (semesteroppgave) vil være på – og om – studiespråket. *EUS4110 Borders, bodies and memories: Textual and cultural representation of contemporary migration in Europe* har blitt undervist på engelsk av ansatte fra BKS, italiensk og spansk, og studentene kan velge norsk eller engelsk som eksamensspråk. Lignende samarbeid kan tenkes i andre disipliner, rundt temaer som for eksempel europeisk renessanse, EU-relaterte områdestudier, kolonialisme, nasjonalisme eller interkulturell kommunikasjon. Dessuten vil man på sikt kunne opprette nye, disiplinspesifikke teori- og metodeemner som går på tvers av studiespråk, jf. ønsket om disiplinspesifikk heller enn språkspesifikke metodeemner som er beskrevet ovenfor.

Flerspråklighet og tverrfaglighet i studieløp: Vi kan synliggjøre og utnytte bedre det faktum at ILOS er et flerspråklig og tverrfaglig institutt. For eksempel er det mulig å åpne for at studenter som har nødvendige forkunnskaper i aktuelt språk, skal kunne ta emner på et annet språk enn det de primært studerer. Dette er kanskje spesielt aktuelt for to studentgrupper:

- De som skriver en kontrastiv/sammenlignende oppgave (det bør ligge en begrensning på antall emner fra annet språkfag).
- De som skal skrive 30 poengs masteroppgave kan få muligheten til å ta 30 studiepoeng fra et annet ILOS-fag eller en annen disiplin, dersom dette har relevans for oppgaven (som alternativ til utveksling eller prosjektsemester). Det bør dessuten være mulig å ta emner på masternivå fra SV-disipliner når vi etter hvert får masterstudenter som har tatt den tverrfaglige bachelorgraden som er under planlegging mellom SV-fagene sosiologi, samfunnsgeografi og sosialantropologi og skolespråkene tysk, fransk og spansk.¹⁷

Anbefalinger: Hovedanbefalingen er å gjøre studieløpene mer fleksible for å øke samarbeid på tvers av nåværende studieretninger. Målet med dette er å effektivisere ressursbruken (unngå at relativt tilsvarende emner undervises parallelt med små studentgrupper) og gjøre tilbudet i spesielt metodeemner mer disiplinspesifikt enn det er i dag for studenter på små studieretninger. Fagmiljøene som tilbyr disiplinspesifikke teori- og metodeemner (inkludert emner med prosjektskisse) må vurdere om emnene kan inkludere studenter fra andre språk, eventuelt med noen tilpasninger angående for eksempel eksamensspråk og veiledning/sensur, som kan involvere andre enn den emneansvarlige.

Fagmiljøene bør oppfordres til å samarbeide om å opprette nye emner som kan være attraktive på tvers av eksisterende studieretninger. Aktuelle stikkord er felles kultur og historie, kontrastive språkstudier og komparative perspektiver på kommunikasjon, kultur og litteratur.

ILOS bør utnytte flerspråkligheten og tverrfagligheten sin bedre i studieløp, spesielt der hvor studenten velger 30 poengs masteroppgave og trenger til sammen 90 sp. med emner.

Språkspesifikke emner og/eller fellesemner innen disiplinene

Som nevnt ovenfor, er undervisnings- og eksamensspråk en utfordring ved større grad av samarbeid på emner. Vi kan regne med at studentene behersker norsk og engelsk, men de vil ha gjort ulike fremmedspråksvalg på videregående. Dessuten vil antakelig studentenes ferdighetsnivå i skolespråkene tysk, fransk og spansk være utilstrekkelig for masterundervisning på et av disse språkene hvis studenten ikke har det som del av bachelorgraden sin. Fellesundervisning på tvers av studiespråk må derfor foregå på enten engelsk eller norsk.¹⁸ Samtidig bør det være mulig at for

¹⁷ En studieretning som kombinerer tysk og økonomi vil også inngå i dette nye bachelorprogrammet (planlagt oppstart i 2026).

¹⁸ De engelskspråklige studieretningene krever ikke norskferdigheter, så det vil være studenter i systemet som ikke kan norsk godt nok for masterundervisning. Det ville imidlertid være unaturlig å ikke kunne benytte norsk som undervisningsspråk.

eksempel engelskstudenter med tilstrekkelige, dokumenterte, franskkunnskaper kan delta på et emne som undervises på fransk dersom dette er relevant for masteroppgavene deres.

Det må imidlertid understrekes at fellesemner ikke behøver å være enspråklige. Der hvor eksamensformen er semesteroppgave, for eksempel, kan det være mulig at studentene skriver oppgave på studiespråket sitt dersom det finnes veilednings- og vurderingskapasitet på instituttet, etter modell fra EUS4100 (Andre- og tredjespråkstilegnelse og innlærerkorpus).

Selv om masterstudier i fremmedspråk forutsetter god språkkompetanse fra bachelornivået, er det ønskelig og naturlig at masterstudentene bygger på og utvider denne språkferdigheten. En del av emnene som studenten tar, må derfor foregå i sin helhet på studiespråket, dvs., de må være språkspesifikke. For studiespråkene som er skolefag (særlig engelsk, fransk, spansk og tysk), må det også tas hensyn til lektorstudentene, som må ha et forsvarlig tilbud i de språkene de selv skal undervise i. Fagmiljøene må vurdere hvordan balansen skal være mellom språkspesifikke og fellesspråklige emner. I noen tilfeller kan det være så få studenter til språkspesifikke emner at slike kanskje må gis som leseemner. Igjen må fagmiljøene vurdere omfang og mengde på leseemner mot ressursbruk.

Anbefalinger: Emner som skal tilbys på tvers av studieretninger, må undervises på enten norsk eller engelsk. Fagmiljøene må derfor tillate at studentene tar emner som undervises på andre språk enn studentens studiespråk. Der hvor det er mulig, bør studenter på fremmedspråk kunne få veiledning og skrive eksamensarbeider på studiespråket sitt. Fagmiljøene må vurdere balansen mellom språkspesifikke og felles emner i studieløpene for de enkelte studieretningene.

Internasjonalisering

Alle masterstudentene på ILOS bør reise på et utvekslingsopphold eller ha en annen internasjonal komponent som del av graden sin, og utveksling må fremheves som en sentral del av utdanningene både i tekst og tale. Internasjonalisering av studier kan imidlertid være mer enn ordinær semesterutveksling, og vi vil se på ulike måter å få inn internasjonale perspektiver i utdanningene på.

Utteksling: Vi anbefaler at ordinær semesterutveksling fortsatt skal være en pilar i masterutdanningene og særlig for masterstudiene i språk. ILOS tilbyr språkbaserte masterstudier, og studentene trenger å oppholde seg i målspråklandet for å lykkes med masterstudiene og å skrive masteroppgave på målspråket. Målet med utveksling er imidlertid ikke bare å lære språket bedre, men også å få tilgang til et bredere emnetilbud og et internasjonalt fagmiljø.

Fagmiljøene må se på hvilke partnere de ønsker å samarbeide med, emnetilbud og hvor vi allerede har kontakter. Vi bør forsøke å konsentrere oss om noen få, men gode partnerskap. En viktig del av utvekslingen er forutsigbare rammer, noe vi ikke alltid lykkes godt nok med i dag. Fagmiljøene bør kjenne til emnetilbudet hos partneruniversitetene vi sender masterstudenter til, og ansattutveksling kan være en viktig vei til tettere samarbeid og mer kunnskap om partnerinstitusjonene. Vi tror også at etablert kontakt og kunnskap om lærestedene vil gjøre det lettere å anbefale utveksling.

Et annet spørsmål som må avklares, er når studentene skal reise ut. I dag er det anbefalt utreise i vårsemesteret (2. semester). Det er også mulig å være ute i 3. semester for de som ønsker det. Vi har erfart at mange læresteder har en struktur med mindre undervisning og mer praksis på masternivå i vårsemesteret, og det kan dermed være krevende å finne nok relevante emner. En bedre løsning vil da i mange tilfeller være å anbefale utreise i høstsemesteret (3. semester). For studenter som vil skrive 60-poengs oppgave, vil utreisese semester fortsatt være 2. semester, og studenter som ønsker å være ute i to semestre, kan velge det.

Internasjonalisering på UiO: Internasjonalisering av studier kan skje på flere fronter, og instituttet bør se på hvordan vi kan få til mer internasjonalisering av studiene på andre måter enn gjennom

ordinær semesterutveksling.¹⁹ Det bør være et mål å lage en fastere struktur for internasjonaliseringsarbeidet i fagmiljøene. Et forslag er å ha faste *blokkseminarer* der vi også får inn noen utenfra til å bidra i undervisningen. I dag tar vi imot ansattutveksling på forespørsel, men her kunne vi vært mer proaktive selv og sørget for at de som kom var forelesere og forskere vi ønsker å knytte tettere bånd til eller allerede har et samarbeid med. Slik ville vi kunne øke kontaktnettet vårt og også mulighetene for gode forskningssamarbeid. En variant kan være å arrangere en eller flere *BIP (Blended Intensive Program)*. En BIP skal være et samarbeid mellom tre Erasmus-institusjoner og inneholder en fysisk og en digital komponent. Hvis vi hadde fått til å lage noen ganske faste samarbeid her, så ville dette kunne være et emne som inngår fast i flere av våre studieretninger. *Open-campus-emner* er en variant av dette arrangert innenfor Circle U-alliansen.²⁰ Her kreves det ikke flere samarbeidspartnere, men kursene skal være åpne for alle studenter i Circle U-alliansen. Slike emner vil kreve ressurser, men vil også gi instituttet studiepoeng dersom emnene blir populære og avlegges av mange studenter utenfor våre egne rekker. Det må imidlertid vurderes nøye om dette er noe vi skal bruke ressurser på med tanke på hva vi eventuelt får igjen i den andre enden. Men når vi vet at flere språkfag strever både i Norden og ved de andre norske lærestedene, er det mulig å tenke seg at dette kunne være en måte å sikre et språkbasert emnetilbud i ulike disipliner på.

En fast kontakt med innreisende studenter til UiO der de inviteres både til språkkafé, ulike arrangementer osv., er også noe instituttet bør forsøke å satse på fremover. Dette har vært gjort i flere omganger tidligere, men er ressurskrevende og utfordrende å holde i når vi ikke har studentforeninger som kan være arrangør. En mulighet kan være å koble læringsassistentene tettere på sosiale arrangementer og ha språkkafé fast to ganger i semesteret.

Kortere opphold og praksis: Vi bør også utforske nærmere hvordan kortere opphold for studenter kan innpasses i de nye masterstudiene. Det vil være viktig at oppholdene passer inn i studiestrukturen og dersom gode faglige samarbeid finnes, kan det hektes på disse og på eksisterende emner ved UiO. Circle U inviterer innimellom til kortere opphold og arrangementer, som hackatons, felles kurs og sommerkurs. Faglig spissede studieturer eller blokkseminarer med undervisning ute og eksamen ved UiO kan være eksempler på kortere opphold som kan fungere godt på masternivå.

Instituttet tilbyr i dag muligheten til å reise ut på praksis i et helt semester i målspråklandet gjennom emnet EUS4900 – Internasjonalt prosjektsemester. Dette er en utfordrende ordning å vedlikeholde og fremme på en god måte, og det er relativt få studenter som benytter seg av muligheten. HF samarbeider i dag med blant annet UD om å tilby praksisplasser, men studentene må søke på lik linje med andre aktuelle kandidater og mange har ikke klart å hevde seg i disse søknadsprosessene.²¹ Det er også en mulighet å ordne praksisplass selv, men her butter det ofte imot for studentene. ILOS har svært begrensede muligheter til å hjelpe studentene med å finne praksisplass i utlandet, og kan antakelig ikke prioritere slikt arbeid selv om praksis er et godt tiltak for å gjøre studiene mer arbeidslivsrelevante.

Anbefalinger: Utveksling og internasjonalisering er sentrale komponenter i våre språkstudier, og fagmiljøene bør se på hvilke partnere de ønsker et tett samarbeid med. ILOS må jobbe aktivt for å øke internasjonaliseringen av studiene også her hjemme, og vi bør se på mulighetene for å bruke ansattutveksling strategisk og systematisk for å knytte kontakter og øke kunnskapen om våre internasjonale partnere.

¹⁹ TYSK4333 er et eksempel på emne der faglærer og studenter drar til Kiel.

²⁰ [Circle U. - Universitetet i Oslo](#).

²¹ UD har både praktikant- og praksisordning. Det er kun praksis som gir studiepoeng og kan innpasses i masterstudiene ved ILOS.

Digitale ferdigheter og KI

Dagens masterstudier på ILOS legger ulik vekt på bruk og utvikling av digitale ferdigheter. I mange tilfeller trenger fokuset på digitale ferdigheter å styrkes, blant annet av følgende årsaker:

- Vi trenger å fremme *reflektert bruk* av digitale verktøy i skriving/tekstproduksjon samt innhenting, systematisering og presentasjon av data/informasjon til læring, forskning og fagformidling.
- Uavhengig av fremtidig jobb er digital kompetanse relevant.
- Det er et felt i rask utvikling, og masterstudiet må bidra til å legge grunnlag for livslang læring.

Kartlegging av ferdigheter og behov blant personalet på HF er ganske entydig på tvers av institutter: det er behov for digital kildekritikk, kompetanse på etiske og juridiske spørsmål (for eksempel opphavsrett og personvern) og generell digital kompetanse i faglige og vitenskapelige sammenhenger (for eksempel korpusbruk, databaser, og digital tekstanalyse).²²

ILOS har allerede noen emner på masternivå som bruker digitale korpuser i språkforskning. Det finnes god kompetanse på dette feltet blant språkforskerne på ILOS, på tvers av språk. Det finnes også en del kompetanse (og vitenskapelig praksis) i de andre disiplinene, for eksempel innen litteraturdatabaser og "distant reading", men det er ikke tydelig gjenspeilet i emneporteføljen.

Noen emner finnes også ved andre institutter ved HF, for eksempel "Digital Humanities" ved IAKH, der også ILOS og ILN er med, men dette emnet har slitt med begrenset rekruttering. IKOS planlegger en 40-gruppe om Mennesker og maskiner (om KI) med oppstart 2025, men denne er på bachelornivå. Arbeidsgruppen har i alt funnet 16 eksisterende emner ved HF som omhandler digital kompetanse: musikkteknologi, algoritmisk tenkning (filosofi), digital kulturarv (masternivå), arkeologi (masternivå), IAKH digital humaniora, digitale metoder Ibsenstudier, samt noen emner på SV. Der hvor ILOS selv mangler kompetanse, kan det være grunn til å undersøke om noen av disse emnene kan være aktuelle også for våre studenter.

Når det gjelder kunstig intelligens (KI), er ingenting institusjonalisert ved UiO ennå, men det finnes flere initiativer, for eksempel en "task force" på KI på eksamenskontoret. Videre finnes en arbeidsgruppe ved HF om bruk av og holdninger til KI-verktøy i språkopplæringen og en forskergruppe på KI i språk- og språkdidaktikk.²³

Det er mange utfordringer ved integrert bruk av og opplæring i digitale verktøy og KI, men masterstudiene på ILOS bør kunne takle disse. Utfordringen er knyttet både til infrastruktur og det faktum at teknologien er i rivende utvikling. I tillegg erfarer vi at det er veldig ulike ferdighetsnivåer blant studentene. Dagens unge er vant til å benytte brukervennlige verktøy, men har ikke nødvendigvis en dypere digital forståelse. Videre har et institutt som ILOS andre, grunnleggende, utfordringer i møte med KI: hvorfor skal studenter fordype seg i fremmedspråk når KI kan produsere tekster på et hvilket som helst språk? Trenger samfunnet fremdeles menneskelige oversettere? Vi mener imidlertid at den humanistiske og språkbaserte kunnskapen er en nødvendig motvekt til KI: våre kandidater skal ha solid faglig fordypning og evne til kritisk refleksjon som gjør dem i stand til å bruke, vurdere og korrigere KI-generert språk og innhold.

Ulike løsninger: Avhengig av kompetanse og ressurser, kan ILOS integrere digitale metoder i de generelle teori- og metodeemner som tilbys masterstudentene, med komponenter som dataanalyse med korpusverktøy, Python / R, databaseteori, datavisualisering, brukerperspektiv (grafisk brukergrensesnitt, presentasjon av materiale, søkbarhet, m.m.), KI, personvern og

²² Se også HF's plan for strategisk satsing på digitalisering 2024–2028:

<https://www.hf.uio.no/om/organisasjon/styret/moter/2024/1-2024/vedlegg/hfdigital-tiltaksplan-24-25.pdf>

²³ Se hhv. <https://www-int.uio.no/for-ansatte/enhetssider/hf/prosjekter/KI-verktoy-i-sprakundervisning/> og <https://www.hf.uio.no/iln/forskning/grupper/ki-i-analyse-av-sprak-og-sprakdidaktikk/>.

(person)databehandling. Andre alternativer er å opprette et eget emne som omhandler digitale metoder (for alle MA-studenter), et eget emne som tar for seg digital tankegang og utvikling. Presentasjon og bruk av digitale verktøy kan (bør?) være integrert i alle våre emner. Videre kan en tenke seg tiltak som prosjektbaserte workshops og digital kafé under essayskriving.

For de vitenskapelig ansatte kan det også være behov for å heve den digitale kompetansen. Mulige tiltak for å få dette til er for eksempel å utpeke "digitale ambassadører" blant personalet (det finnes midler/ressurser for å heve kompetansen blant personalet); lage en oversikt over hvilke personer blant undervisningspersonalet som har hvilke ferdigheter; lage en Canvasportal med undervisningsmateriell. Instituttet bør legge til rette for livslang læring også blant personalet, som trenger å holde seg oppdatert på ulike digitale verktøy og metoder. Det finnes miljøer på UiO utenfor ILOS som har betydelig digital kompetanse og ressurser for bruk av digitale metoder og verktøy i humaniora, og som ILOS kan dra nytte av, for eksempel HumIT, som ligger på HF-nivå (<https://www.hf.uio.no/humit/>), og som allerede er mye benyttet av instituttets korpuslingvister. Dessuten finnes det relevante miljøer for digital humaniora både på Universitetsbiblioteket (Senter for digital forskerstøtte <https://www.ub.uio.no/bibliotekene/dsc/>) og på Nasjonalbibliotekets laboratorium for digital humaniora (<https://www.nb.no/forskning/digital-humaniora/>).

Anbefalinger: Det må være et mål at masterkandidater fra ILOS kan bruke digitale verktøy i faglige og vitenskapelige sammenhenger på en reflektert og etisk forsvarlig måte. ILOS må fortsette å tilby metodeemner som fremmer studentenes digitale kompetanse og bruke digitale verktøy og metoder (for eksempel korpusbruk, databasebehandling) i emner der dette er relevant. Den digitale kompetansen bør synliggjøres i læringsmålene i emnebeskrivelsene. Metodeemner som i dag ikke har digitale komponenter, bør forsøke å innføre slike dersom kompetansen finnes i fagmiljøet. Fagmiljøer bør også oppfordres til å samarbeide både med hverandre og med miljøer utenfor ILOS. Et annet mål er at masterkandidater fra ILOS skal ha et informert og reflektert forhold til bruk av KI i faglige sammenhenger. ILOS bør på kort sikt se etter samarbeidspartnere som kan hjelpe oss med dette (for eksempel emner fra andre institutter som våre studenter kan ta) og på lengre sikt se hvordan KI-verktøy kan integreres i vår egen emneportefølje og/eller i repertoaret av verktøy og metoder som vi bruker i undervisning og forskning.

Studiemiljø

Et godt student- og studiemiljø er viktig for at studiet skal framstå som attraktivt. Et sosialt nettverk vil føre til mindre ensomhet og bedre psykisk helse. Dessuten vil det gagne studiet direkte ved at studentene kan diskutere faglige temaer og støtte hverandre i prosessen med å skrive masteroppgave. Dessverre er studiemiljøet blant masterstudentene på ILOS fragmentert på grunn av at mange av emnene har få studenter. Dette gjelder særlig for studenter som går Europeiske språk. Arbeidsgruppen håper at mer utstrakt bruk av fellesemner, med større studentgrupper, kan bidra til å bedre studiemiljøet. Dette vil føre til at studenter på tvers av studieretningene treffer hverandre i forbindelse med undervisningen.

Per i dag er masterlesesalene relativt lite brukt. Dette oppleves som problematisk for studiemiljøet ved instituttet, og kan tenkes å henge sammen med den fragmenterte studentmassen og mangelen på et fungerende studentutvalg. Et godt studiemiljø krever også fysisk tilstedeværelse på campus. Dette er et viktig moment når man vurderer hvorvidt deler av undervisningen skal foregå digitalt. Et aktivt studentutvalg vil kunne bidra til et mer aktivt studiemiljø, med støtte fra instituttet. Per dags dato sitter ingen i studentutvalget. Her trengs det bedre rutiner for informasjon om utvalget, og tiltak for å få studenter til å melde seg.

Når de nye studieløpene skal utformes, bør studentene involveres. Inspirasjon kan hentes fra IMKs prosjekt "Sammen", som blant annet har omfattet *studentaktiv læring og relevans*: utvikling av innovative læringsaktiviteter (studentdeltakelse i utprøving av nye læringsformer) og involvering av studenter i forsknings- og arbeidslivsrelevant arbeid, samt *Studentdeltakelse i programdesign*:

studentpanel som involverer studentene i utforming og videreutvikling av programdesign og lærings- og evalueringsaktiviteter.²⁴

Anbefalinger: Endringer i emneportefølje og studieløp bør ta hensyn til studiemiljøet. For eksempel kan økt gruppestørrelse (ved bruk av fellesemner), i likhet med aktiviteter som krever tilstedeværelse på campus, være et bidrag fordi studentene da blir kjent med flere. Av samme grunn er det ønskelig med mer utstrakt bruk av masterlesesalen. Det er nødvendig å involvere studenter i utformingen av de nye studieretningene.

Arbeidslivsrelevans / praksis / tverrfaglig kompetanse

De to masterprogrammene til ILOS, Europeiske språk og Allmenn litteraturvitenskap, er ikke profesjonsrettede, men instituttet gir også undervisning på masternivå til to profesjonsstudier som eies av andre institutter, nemlig Litteraturformidling (ILN) og Lektorprogrammet (ILS).²⁵ Det er også mulig å spesialisere seg i oversettelse på studieretningene engelsk litteratur og russisk ved å velge 30-poengs masteroppgave hvor praktisk oversettelsesarbeid inngår.

Arbeidslivsrelevans for ILOS-programmene er ikke noe som gir seg selv: studentene kommer med høyst ulike, og kanskje uklare, tanker om videre jobb og karriere. Ifølge spørreundersøkelsen blant instituttets masterstudenter, er det faglig fordypning heller enn karriereplaner som motiverer studentene til å søke. Likevel er det viktig for rekruttering til og gjennomføring av masterstudiene at kandidatene kan se for seg en jobb etter fullført studium. En utfordring for instituttet på dette feltet er å synliggjøre karriereveier som kan gjøre masterstudiene på ILOS attraktive, samtidig som vi ikke mister de studentene vi allerede tiltrekker oss på grunn av deres personlige interesse for fag, språk, land og kultur.

Kandidatundersøkelsene (NIFU 2024, UiO 2024) viser at kandidater med master fra humanistiske fag stort sett får jobb, men at de bruker noe lenger tid enn masterkandidater fra andre fakulteter på å få *relevante* jobber. Humanister har også noe høyere grad av overkvalifisering, dvs. at kandidater har jobber som egentlig ikke krever masterutdanning. Kandidatundersøkelsen gir tall bare på fakultetsnivå. Forutsatt at ILOS-kandidatene er typiske for HF, kan vi si at litt over halvparten av dem får seg jobb i offentlig sektor, de resterende hovedsakelig i privat sektor og noen grad frivillig sektor. Undersøkelsen sier ikke noe om hvilke typer jobber kandidatene har, men vi vet fra for eksempel karriereintervjuene på våre nettsider at tidligere studenter har veldig ulike typer jobber. Det vil altså verken være mulig eller ønskelig å rette undervisningen inn mot spesifikke karriereløp.

Det kan være at ordet “karriere” ikke gir så god gjenklang hos ILOS-studenter. Likevel vil de trenge arbeid når de er ferdig med studiene, og det bør være et godt opplegg for å veilede dem dit. Karriereveiledningen bør antakelig ligge utenfor instituttet, da vi ikke har denne ekspertisen. Jobbklar og Karriere UiO er naturlige ressurser å henvise til.²⁶ Organisert kontakt med alumner er også en mulighet. Det er videre behov for å forklare omverden hva en ILOS-kandidat *kan*, for eksempel at en master i italiensk ikke kun betyr at man kan språket godt (se ovenfor om begrepet *ILOS-kompetanse*).

Praksisemner: Instituttet har allerede en rekke praksisemner som varierer mellom 5 og 30 studiepoeng. Disse er i relativt liten grad bygd inn i de anbefalte studieløpene, med unntak av ENG4491 – Praksisseminar i litterær oversettelse fra engelsk til norsk (som dog ikke innebærer arbeidslivspraksis) og EUS4900 – Internasjonalt prosjektsemester europeiske språk (30 sp). EUS4900 innebærer hospitering “ved en arbeidsplass i utlandet i den del av verden som din studieretning dekker” og er anbefalt i studieløp med 30-poengs masteroppgave i de fleste studieretningene i

²⁴ For mer om prosjektet, se [SAMMEN om læring - Institutt for medier og kommunikasjon \(uio.no\)](#). IMK – Institutt for Medier og kommunikasjon – har fått midler til denne satsingen.

²⁵ Se <https://www.uio.no/studier/program/nordisk-master/studieretninger/littform/> og <https://www.uio.no/studier/program/lektorprogrammet/>.

²⁶ <https://www.hf.uio.no/studier/karriere/underveis/jobbklar/>, <https://www.uio.no/studier/karriere/>.

fremmedspråk. Emnet er imidlertid lite benyttet. Man kunne tenke seg en mer fleksibel variant av samme type studieløp, som ikke krever utreise, men i stedet inneholder praksisemner som kan tas ved UiO, for eksempel EUS4920 (20 sp.) i kombinasjon med et ILOS-emne på 10 sp. som er relevant for masteroppgaven.

Andre arbeidslivsrelevante emner: ILOS kan vurdere å opprette noen emner som er relevante for arbeidslivet uten at de innebærer ekstern praksis. Eksempler fra andre institutter er HIS4050 og ARK4050, som begge fokuserer på fagformidling på ulike plattformer; sistnevnte innebærer også at studentene arrangerer en studentkonferanse som de selv og deres medstudenter deltar på. Emner i digital humaniora (for eksempel ILN4100, som også omhandler kunstig intelligens) vil også være arbeidslivsrelevante, og ILOS kan enten opprette slike emner selv, eller gjøre avtaler om at våre studenter kan benytte seg av eksisterende tilbud på andre institutter. Videre kan man tenke seg emner i interkulturell forståelse / interkulturell kommunikasjon, noe som enten må opprettes eller tydeliggjøres blant eksisterende tilbud.

Studieløp med arbeidslivsfokus: Som nevnt ovenfor, er det mulig å synliggjøre arbeidslivsrelevans i studieløp ved å foreslå kombinasjoner av praksisemner, andre arbeidslivsrelevante emner og 30-poengs masteroppgave. Noen studieløp kan eventuelt også rettes mot en yrkesutøvelse, som i tilfellet med masteroppgaver i litterær oversettelse, eller ved å trekke på lærdommer fra både praktiske og teoretiske emner som er avlagt på masternivå. Når de nye tverrfaglige bachelorgradene er etablert,²⁷ vil det være naturlig å etablere studieløp på ILOS som beholder den samme tverrfagligheten, ved at for eksempel en kandidat med bachelor i tysk og sosiologi kan ta en master på ILOS med (minimum) 60 sp. i tysk + (maksimum) 30 sp. SV-fag på masternivå, og en 30 sp. masteroppgave som gjenspeiler fagkombinasjonen.

Mer aktiv bruk av faglig relevante aktiviteter/institusjoner som ikke er (direkte) tilknyttet UiO: Det finnes kultursentre for noen av våre språkområder, for eksempel Goethe-Institut, Fransk kulturhus, og Det italienske kulturinstitutt. Disse kan være steder for praksis (eller for formidling av praksis). Det samme gjelder en del podcaster og/eller nettsteder som omhandler ILOS sine språk- og kulturområder, for eksempel: Tyskerne, Frankrike forklart, Amerikansk politikk, Pod Britannia, amerikanskpolitikk.no og britiskpolitikk.no.

Anbefalinger: Kandidatundersøkelsen fra UiO slår fast at kontakt med arbeidslivet i løpet av studietiden oppleves som nyttig, og dette har også vært et viktig poeng i møtene med referansegruppa for masterreformen. Studieløpene på masternivå på ILOS bør derfor beholde muligheten for å ta praksisemner, samt gjøre denne muligheten mer fleksibel og mer synlig. Samtidig bør ikke praksisemner være obligatoriske. Utdanningene våre er ikke (og skal ikke være) profesjonsrettet, og praksisemner vil ikke oppleves relevante for alle. Instituttet bør synliggjøre og/eller opprette emner som kan være arbeidslivsrelevante uten å innebære praksis, med temaer som fagformidling, digital humaniora/KI og interkulturell kommunikasjon. Slike emner bør tilbys på tvers av programmer og studieretninger. Instituttet bør (fortsette å) pleie kontakten med institusjoner, organisasjoner og medier som er relevante for våre undervisningsfag. Studentene bør bevisstgjøres på et tidlig tidspunkt i studieløpet om hvordan de best kvalifiserer seg for arbeidslivet. Instituttet bør også (fortsette å) samarbeide om karriereveiledning med Jobbklar og Karriere UiO.

Enklere og mer fleksible opptakskrav

Et viktig mål er å gjøre opptakskravene til våre masterutdanninger enklere og mer fleksible enn de er i dag, samtidig som vi ivaretar fagligheten. Vi ønsker å åpne studiene mot en bredere søkergruppe slik at studenter fra andre læresteder både i Norge og i Norden vil være kvalifisert til utdanningene og enkelt kan orientere seg i opptakskravene. Arbeidsgruppen mener også at instituttet må se på muligheten for at studenter med andre fordypninger enn de vil tilbyr på ILOS i kombinasjon med språkfag skal kunne få opptak. For studenter med internasjonal bakgrunn vil det være et krav at de

²⁷ Samarbeid mellom ILOS og SV-fakultetet, se ILOS-rapport 2023, s. 21.

oppfyller norsk- og engelsk-kravet til grunnleggende studiekompetanse (GSK), i tillegg til en relevant faglig fordypning. Dette gjelder imidlertid ikke for de tre engelsk-studieretningene, som alle er definert som engelskspråklige programmer, og der det er et krav om å kunne dokumentere svært gode engelskkunnskaper tilsvarende C2 for internasjonale søkere.

Ønsket om bredere rekruttering og mer fleksible opptakskrav må sees i sammenheng med hvordan programmene bygges opp, og en relevant bachelorgrad må uansett ligge til grunn. Med “enklere opptakskrav” tenker vi særlig på at opptakskravene skal være forståelige for en søker som kommer utenfra og går inn via våre nettsider. Alle søkere må enkelt kunne finne ut hva som er nødvendige og tilstrekkelige kvalifikasjoner. En intern søker kjenner våre utdanninger og oppfyller opptakskravene automatisk, men søkere utenfra som har andre sammensetninger av 80-gruppa lurer ofte på om de oppfyller opptakskravene. I dag er det saksbehandler for opptaket i samråd med fagmiljøet som vurderer om en søker tilfredsstiller fagkravene til den enkelte studieretning, men det er bare de som har søkt som blir vurdert. Det er uheldig om opptakskravene, eller tolkningen av dem, setter en stopper for innsøking fra gode og motiverte studenter som i det store og hele oppfyller de faglige kriteriene for å ta en mastergrad ved ILOS. For en søker som leser opptakskravene og ikke kjenner UiO-utdanningene fra før, kan dagens krav fremstå som ganske spesifikke og det kommer mange spørsmål fra søkere som lurer på om de vil være kvalifisert med de utdanningene de har og hva de eventuelt må gjøre for å kvalifisere seg. Dette gjelder både for Allmenn litteraturvitenskap og for Europeiske språk.

Vi foreslår å åpne masterprogrammene for studenter med bachelorgrad i andre relevante humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag og i tillegg kreve minimum en årsenhet eller tilsvarende (60 sp) i språkfaget eller litteraturfaget for opptak til master. Vi tror det finnes en god del søkere som kunne være kvalifisert og interessert i utdanningene vi tilbyr som har denne fagkombinasjonen.²⁸ Fagmiljøene må diskutere hva som er tilstrekkelige kvalifikasjoner ut fra hvordan den endelige innretningen blir på masterstudiene. Vi har hittil hatt opptak per studieretning, og det er nok fornuftig også i fremtiden, men vil avhenge av hvordan studieretningene blir seende ut. I dag er alle språkstudiene (med unntak av de engelskspråklige studieretningene) regnet som norskspråklige programmer i opptaket, og det er kun de engelskspråklige programmene som er åpne for søkere som ikke har GSK (norsk og engelsk).

Anbefalinger: Hovedprinsippet vi ønsker å legge oss på er “enklere og mer fleksible” opptakskrav. Vi må se på muligheten for å åpne masterprogrammene for andre faglige fordypninger enn ILOS-fagene, i kombinasjon med litteraturfag/ språkfag, slik at vi kan rekruttere bredere. Komitéen foreslår at studenter med en relevant bachelorgrad i et humanistisk eller samfunnsvitenskapelig fag + årsenhet eller tilsvarende (60 studiepoeng) i litteratur/ språkfaget bør kunne få opptak. Vi må også sørge for at opptakskravene er enkle å forstå for søkere som ikke har utdanningen sin fra UiO og for søkere fra UiO som ikke har fordypningen sin i ILOS-fag.

Hovedstruktur på studiene

Målet med reformen er å sørge for at ILOS som språk- og fremmedspråkinstitutt ved UiO har faglig sett solide mastertilbud i de sentrale europeiske fremmedspråkene samt i engelsk og allmenn litteraturvitenskap.²⁹ Mastertilbudene ved ILOS kan imidlertid ikke fortsette i den form de har i dag.

Vi må sørge for å rekruttere til spesialiserte mastertilbud i forskningsdisipliner, slik at vi også kan rekruttere videre til våre forskerutdanninger. Samtidig har vi begrensede ressurser, og ILOS må ta

²⁸ Vi så i kartleggingen av andre europeiske læresteder at det var vanlig å oppgi opptakskrav til språkstudier ut fra Europarådets språkferdighetsskala. Dette er det ikke tradisjon for i Norge, og det er heller ikke ønskelig, da masterstudiene i tillegg til praktiske ferdigheter også krever teoretiske kunnskaper i og om fremmedspråkene.

²⁹ Jf. evalueringspanelets kommentar om at “ferdighetene og kunnskapene som tilbys på masternivå i disse programmene er nødvendige og verdifulle for det norske samfunnet” (Ramchand mfl. 2024, s. 2).

stilling til hva vi skal og kan profilere. Hvor er vi allerede gode og hvor må vi bli bedre? Er det klare mangler og hvordan kan vi bøte på dem med gjeldende struktur og bemanning?

Vi får ikke økt bemanning i overskuelig framtid slik den økonomiske situasjonen er på instituttet. Det er samtidig strategisk sett klar ubalanse i dagens bemanning og profilering av seksjoner og disipliner. Det er for eksempel noen fag som ikke har ansatte innen områdestudier i dag (tysk, italiensk); instituttet har særskriftlitteraturseksjoner som rekrutterer lite eller middels godt samtidig som vi har allmenn litteratur som relativt sett rekrutterer godt; vi har engelsk språk som rekrutterer lite i forhold til engelskspråklig litteratur og områdekunnskap, osv. Vi må ha en organisering av masterprogrammene som i størst mulig grad møter utfordringene skissert ovenfor.

Masterstudier i våre fag er i praksis spesialisering i forskningsdisipliner, enten i (allmenn) litteraturvitenskap eller, for særskriftene, engelsk, russisk, fransk osv., språkvitenskap (lingvistikk), litteratur og (i noen tilfeller) områdekunnskap. Argumenter kunne derfor anføres for at mastertilbudet ved et institutt som ILOS var organisert etter nettopp denne disiplinindelningen, som også anbefalt i programevalueringen fra det eksterne evalueringspanelet (Ramchand mfl. 2024). Hva er det som gjør at arbeidsgruppen likevel ikke kan gå inn for en slik organisering?

- Masterrekruttering gjøres på grunnlag av inndeling av fagene på BA-nivå som svarer til særskriftene (engelsk, fransk, tysk, osv.), samt masterrekruttering også fra andre institusjoner hvor BA-inndelingen i fag likner den vi finner ved UiO. Vi må være så åpne og attraktive som mulig i rekrutteringsprosessen.
- Gitt den strategiske ubalansen i bemanningen ville en organisatorisk tredeling av masterstudiene kunne ha negative konsekvenser ved opptaket. En slik tredeling ville tydeliggjøre hvor instituttet mangler tilbud og kompetanse. F.eks. ville en student med ønske om spesialisering i tysk områdekunnskap ikke kunne ha søkt seg til masterstudiet i det hele tatt. Studenter som ønsker seg spesialisering i særskriftlitteratur, f.eks. spansk litteratur, ville måtte konkurrere med studenter fra allmenn litteraturvitenskap ved opptaket til master selv om graden av spesialisering i det ene tilfellet er svært mye mindre på BA-nivå enn for det andre. Samtidig er det i dag slik at noen studieretninger kan ha flere kvalifiserte søkere enn det er plass til (engelsk litteratur og allmenn litteraturvitenskap), mens de fleste strever med å fylle plassene. Vi må ikke risikere at (nåværende) små studieretninger i fremmedspråk blir nedlagt fordi kvalifiserte søkere må konkurrere om plassene med søkere fra (nåværende) studieretninger med høyere søkertall og potensielt høyere karaktergrense.

Arbeidsgruppen vil derfor foreslå en annen modell for organisering av masterstudiene samtidig som vi må åpne opp for samarbeid på tvers av seksjonene på en ny, eksplisitt og formalisert måte. Dette er et hovedpoeng for å kunne utnytte kompetansen innen forskningsdisiplinene som allerede eksisterer på instituttet. En mulighet kunne ha vært å videreføre dagens modell i revidert versjon samtidig som det legges opp til samarbeidsstrukturer på tvers av disipliner i mye større grad enn det som er tilfellet i dag, med opprettelse av teoretiske og metodiske fellesemner. Ulempen med denne organiseringen er at modellen er for lik den vi har i dag med sine mangler, og det er stor sannsynlighet for at synergieffekter av samarbeid over seksjonsgrensene ved en revisjon uten omlegging vil være mindre synlige og merkbare enn om vi gjør noen større grep.

Modellen vi vil anbefale, samler allmenn litteraturvitenskap og engelskspråklig litteratur i et stort og felles masterprogram for litteraturstudier. Dette vil bidra til å profilere litteraturstudiene på instituttet. Overlapping i emnetilbud mellom allmenn litteratur og engelskspråklig litteratur vil dermed lettere kunne unngås, samarbeid mellom seksjonene og fagrepresentantene vil formaliseres i én enkelt masterramme, selv om studieretningene består. Et slikt tilbud vil antakelig også på sikt åpne for nærmere samarbeid med særskriftlitteraturseksjonene og gjøre dem mindre sårbare. Større enheter vil bli mer robuste og bærekraftige. Styrking og profilering av overgripende faglige

områder hvor instituttet allerede er sterkt, vil også kunne gagne rekrutteringen til disse disiplinene/fagene.

En ulempe ved denne modellen er at den ikke godt nok adresserer at hovedproblemet i dag ikke er antall studenter på allmenn litteraturvitenskap og engelskspråklig litteratur, men manglende antall studenter i litteraturkomponenten av fremmedspråkfagernes masterløp. Et alternativ ville derfor være å innlemme også litteraturstudentene fra de øvrige språkfagene i masterprogrammet for litteraturstudier, men i en egen studieretning. Uansett modell vil det i framtiden være nødvendig at fremmedspråkene åpner for flere emner som ikke er på målspåket, og at lærere fra alle litteraturfagene samarbeider om emner og studieløp i større grad enn hva som er tilfelle i dag.

Instituttets andre masterprogram vil være en revidert versjon av Europeiske språk. Programmet bør ha flere disipliner inn i navnet for å synliggjøre hva studentene lærer når de studerer hos oss og bredden i tilbudet. Et forslag kan f.eks. være “Master i språk, litteratur og områdestudier”, eventuelt “kultur” eller “samfunn”. Språk- og områdekomponentene vil fortsette å eksistere innenfor særspåksseksjonene, men med et formalisert samarbeid om oppbygging av fellesemner i teori og metode over seksjonsgrensene og knyttet til disiplinene. Dette inkluderer engelsk språk som har emner som utvilsomt vil kunne ha relevans for de andre språksseksjonene (korpuslingvistikk, kontrastiv analyse, og andre/tredjespråksinnlæring, osv.). På sikt kan det være et mål å etablere felles teoriemner i syntaks/språklige strukturer, semantikk og pragmatikk, sosiolingvistikk osv., noe som vil kunne føre til gjensidig faglig berikelse og styrke det teoretiske fundamentet for ILOS-kompetansen i språkvitenskap/lingvistikk. Vi må utvikle samarbeidet mellom seksjonene og antakelig videre (kanskje nasjonalt og internasjonalt). Liknende tiltak vil kunne etableres innenfor områdekomponenten av fagene som på sikt vil kunne føre til likeverdige tilbud i alle de språkfagene instituttet velger å satse på. På den måten vil også åpenbare hull i strukturen kunne fylles. For litteraturfagene vil forhåpentligvis det nye litteraturstudie-programmet kunne fylle behovet for fellesemner både innen teori/metode og for øvrig.

For å nå målene for ny masterstruktur som er satt må *overordnet programtenkning* styrkes der den er mulig. *Samarbeidsflater* mellom seksjonene må formaliseres og utnyttes bedre. *Interne rokkeringer* blant de vitenskapelig ansatte finnes det allerede eksempler på. Antakelig burde det etableres *disiplinbaserte samarbeidsflater* både for nyansettelser, undervisning og forskning. *Strategisk ubalanse* i seksjonene må identifiseres og rettes opp i. Man kunne også tenke inn *strategisk samarbeid på emnenivå* både nasjonalt og internasjonalt der hvor det er ønskelig og nødvendig (jf. målet om økt internasjonalisering).

Forslag til organisering av masterprogrammene og studieløp ved ILOS

Modellen som foreslås under, innebærer både en revisjon og en omlegging av dagens masterstudier. Samtidig er den ikke revolusjonerende annerledes og endringene i studiestruktur vil ikke være veldig omfattende sammenlignet med dagens ordning for de to største studieretningene som foreslås samlet i ett nytt program for litteraturstudier.

Arbeidsgruppen mener ILOS bør fortsette å ha to store masterprogrammer: “Litteraturstudier” og “Europeiske språk” – aller helst med nytt navn på den siste. Det vil være studieretninger knyttet til begge programmer, men Europeiske språk vil ha klart flest studieretninger, og der vil studieretningene i hovedsak tilsvare dagens studieretninger. Arbeidsgruppen mener at de små språkfagene med svært få søkere (polsk, tsjekkisk, BKS og portugisisk) ikke kan ha opptak hvert år, og at de eventuelt må vurderes lagt ned. Det bør bemerkes at allmenn litteraturvitenskap vil kunne veilede masteroppgaver i litteratur innenfor noen av disse språkområdene (for eksempel polsk og BKS), slik at de i noen grad blir ivaretatt. Vi må få på plass disiplinbaserte samarbeidsstrukturer på tvers av språkbasert fagmiljøene og tilby noen sentrale fellesemner per disiplin. Det må også tilbys felles teori- og metode-emner på tvers av språk ut fra valgt disiplin. For eksempel bør studenter i språk og områdestudier ikke ha samme teori- og metodeemner selv om de går på samme program.

Vi foreslår også å beholde disiplinbaserte masteroppgaver for å sørge for synlighet inn mot forskningsdisiplin og videre kvalifisering til forskningsfaget.

Master i litteraturstudier	Master i Europeiske språk (alternativt: Master i (Europeiske?) språk, litteratur og områdestudier)
Allmenn litteraturvitenskap	Fransk: språk, litteratur og områdestudier
English Literature	Spansk: språk, litteratur og områdestudier
* Alternativ til diskusjon: Fremmedspråklitteraturene som egen studieretning her	Tysk: språk og litteratur
	Italiensk: språk og litteratur
	Russisk: språk, litteratur og områdestudier
	English Language, British and American Area Studies

*Portugisisk, polsk, tsjekkisk og BKS inngår ikke i tabellen – se forslag over.

4 Komiteens anbefalinger

Organiseringsmodell

Arbeidsgruppens forslag til organiseringsmodell inneholder to programmer, som i dag, men med en noe annerledes oppbygging og innhold. Et litteraturprogram vil bestå av allmenn litteratur, English literature, og eventuelt fremmedspråklitteraturer. Språk og områdekunnskap samles i et felles program. Begge programmene skal ha studieretninger. Selv om ikke alle studieretningene er disiplinbaserte, skal mye av undervisningen være det. Modellen som foreslås, skal være mer fleksibel enn dagens, med mer samarbeid på tvers av språkmiljøene, men også tydeligere disiplinbasert. Studentene skal velge metode- og teoriemner i den disiplinen de skal skrive masteroppgaven sin i. Der slike emner tilbys på tvers av språk og studieretninger, må undervisningsspråket være engelsk (eventuelt norsk, hvis de engelskspråklige studieretningene ikke er med). Eksamensspråket behøver ikke være lik undervisningsspråket, og et særpensum på målspråket kan inngå.

Opptak

De viktigste grepene er å sørge for at relativt like studieretninger har samme type opptakskrav og at kvalifikasjonskravene ikke automatisk (eller tilsynelatende) utelukker søkere med bachelorgrad fra andre studiesteder. NB: Det skal foreligge minimumskrav om både språkkompetanse (unntatt allmenn litteraturvitenskap) og fordypning fra bachelorgraden.

Emner på tvers av studieretninger

For å skape et bredere tilbud for studenter på studieretninger med få studenter, samt unngå dublering av tilbud, bør så mye som mulig av teori- og metodeemner være felles (og disiplinbasert). Fellesemner må undervises på norsk eller engelsk (engelsk hvis de skal inkludere de nåværende engelskspråklige studieretningene fordi norskferdighet ikke er et krav der). Dette må balanseres med behov for språkspesifikke emner for studenter på fremmedspråkene. Et kompromiss kan være å tillate eller kreve at studenten bruker studiespråket i eksamensarbeid.

Studieløp og masteroppgave

ILOS skal beholde masteroppgaver på 60 studiepoeng for å gi anledning til den faglige fordypningen som motiverer mange av våre nåværende søkere. Studenter som tenker seg en forskerframtid, bør oppfordres til å velge denne (selv om det ikke er et formelt krav for PhD-opptak). Samtidig kan mer utstrakt bruk av 30-poengs masteroppgaver være et godt tiltak for å bedre gjennomføringen. Vi trenger da på kort sikt å lage flere studieløp med 30-poengs masteroppgave, i praksis flere forslag til hvordan de resterende 30 studiepoengene skal fylles. I dag er dette begrenset til internasjonalt prosjektsemester eller utveksling, men bør bli mer fleksibelt med både praksisemner som kan tas i

Oslo og andre relevante ILOS-emner. På litt lengre sikt: når den planlagte tverrfaglige bachelorgraden med fremmedspråk og SV-fag er på plass, bør vi ha studieløp som gjenspeiler den samme tverrfagligheten (for eksempel 60 sp. ILOS-emner, 30 sp. SV-emner, og 30 poeng tverrfaglig masteroppgave, eventuelt 30 sp. ILOS-emner, 30 sp. SV-emner, og 60 poeng masteroppgave).

Digitale ferdigheter og KI

Masterkandidater fra ILOS bør kunne bruke digitale verktøy, inkludert KI-verktøy, i faglige og vitenskapelige sammenhenger på en informert, reflektert og etisk forsvarlig måte. ILOS må fortsette å tilby metodeemner som fremmer studentenes digitale kompetanse og bruke digitale verktøy og metoder (for eksempel korpusbruk, databasebehandling) der dette er relevant. Den digitale kompetansen bør synliggjøres i læringsmålene i emnebeskrivelsene. Metodeemner som i dag ikke har digitale komponenter, bør forsøke å innføre slike dersom kompetansen finnes i fagmiljøet.

Arbeidslivsrelevans

Studieløpene på masternivå på ILOS bør gi mulighet for å velge praksisemner av ulikt omfang, og denne muligheten bør synliggjøres bedre. Instituttet bør synliggjøre og/eller opprette andre typer arbeidslivsrelevante emner, for eksempel innen fagformidling, digital humaniora/KI og interkulturell kommunikasjon. Slike emner bør tilbys på tvers av programmer og studieretninger. Studentene må få hjelp (for eksempel gjennom program- og emnebeskrivelser) til å formulere relevansen av sin faglige fordypning. Instituttet bør (fortsette å) pleie kontakten med institusjoner, organisasjoner og medier som er relevante for våre undervisningsfag. Studentene bør bevisstgjøres tidlig om hvordan de kvalifiserer seg for jobb og karriere og om muligheter for karriereveiledning ved for eksempel Jobbklar og Karriere UiO.

ILOS-kompetanse

Begrepet *ILOS-kompetanse* kan brukes for å profilere våre masterstudier og synliggjøre den kompetansen studentene skal ha etter endt studium. ILOS-kompetansen innebærer

- språkkompetanse
- tekstfortolkende kompetanse
- en humanistisk tilnærming
- fordypning i språk (lingvistikk), litteratur, eller områdestudier
- kritisk og kreativ tenkning
- kulturkompetanse

Avhengig av hvor langt vi kommer med integrering av emner med digitale metoder/verktøy og fagformidling, vil dette også være en del våre kandidaters profil, og være til nytte i arbeidsliv og for livslang læring.

5 Avslutning

Masterprogrammene skal ivareta kvaliteter i dagens struktur, som høy faglighet, forskningsnær undervisning, og muligheter for flerspråklighet og tverrfaglighet. Et klart delmål er å bruke ressursene bedre for å kunne beholde så mye som mulig av den nåværende fagporteføljen. Et annet er å styrke rekrutteringen samt å sørge for at flere av de som begynner på våre masterstudier, faktisk fullfører. Derfor er studiemiljø et viktig nøkkelord, og samarbeid på tvers av studieretninger et annet. I dagens økonomiske situasjon er vi helt avhengige av studenttall og gjennomføring for å opprettholde studietilbudet. De som søker seg til våre masterprogrammer i dag, virker mer interessert i fag enn i karriere og arbeidsliv. Dette er ikke i seg selv en ulempe, og er kanskje naturlig når de fleste av utdanningene våre ikke er profesjonsrettede. Imidlertid kan det være fruktbart å prøve om flere muligheter for arbeidslivsrelevante studieløp kan friste flere søkergrupper til våre masterstudier. Vi er også i en situasjon hvor vi ikke uten videre kan forvente at nye stillinger utlyses eller at avganger blir erstattet, så vi trenger å samarbeide om å gi våre masterstudenter en god utdanning heller enn å konkurrere om dem internt på instituttet.

Denne rapporten skisserer både større og mindre endringer i organiseringen av masterstudiene. De største innebærer omorganisering av programmer og studieretninger, og vil ta mye tid og arbeid å få på plass. Andre kan foretas uavhengig av programoverbygning. Vi avslutter derfor med å skissere noen tiltak som vil kunne iverksettes på kort sikt, og andre, mer langsiktige endringer som vi håper og tror vil bidra til en bedre og mer hensiktsmessig organisering av masterstudiene på ILOS.

Kortsiktige tiltak

Eksisterende emner: Det antakelig enkleste tiltaket å innføre på kort sikt, er å åpne eksisterende emner for andre studentgrupper enn de primært er tenkt for. Dette kan gjøres allerede før eventuelle endringer i program- og studieretningsstruktur blir innført. Det kan samtidig vurderes om eksamensspråk behøver å være det samme som undervisningsspråket.

Praksisemner: ILOS har allerede en rekke praksisemner, men disse er lite synlige i mange studieløp. Å gjøre disse bedre kjent blant studenter og ansatte vil være et enkelt tiltak.

30-poengs masteroppgave: Kanskje en kortere masteroppgave vil bidra til at flere studenter klarer å gjennomføre studiet. Siden 30-poengs masteroppgaver allerede finnes for de fleste studieretninger, vil det også være relativt enkelt å gjøre mer utstrakt bruk av disse ved å identifisere flere attraktive alternativer for de 30 sp. ekstra som må fylles med emner (eller utveksling).

Digitale ferdigheter: Det bør vurderes å innføre (eller synliggjøre) digitale komponenter i emner hvor dette ikke allerede framgår tydelig, særlig innen teori og metode.

Langsiktige tiltak og endringer

Nye emner: På noe lengre sikt bør instituttet opprette nye emner, spesielt i teori og metode, som er beregnet på studenter fra flere studieretninger. Det kan også opprettes ulike typer arbeidslivsrelevante emner (utenom praksisemner), for eksempel innen fagformidling, interkulturell kommunikasjon og digital humaniora. Ansatte fra ulike fagmiljøer kan også samarbeide om å utvikle emner med temaer som er relevante for flere studieretninger og/eller språk.

Nye studieløp: Instituttet og fagmiljøene kan skissere flere studieløp med ulike innretninger og anbefalinger om emnesammensetninger og omfang på masteroppgave (forskningsrettede, arbeidslivsrettede, tverrfaglige, osv.).

Nye programmer og studieretninger: Instituttet, med sterk involvering fra fagmiljøene, må endre programstrukturen på masternivå. Arbeidsgruppen har foreslått en modell med to varianter angående plassering av fremmedspråklitteraturene. Når det er klart hvilken av disse som foretrekkes, bør arbeidet begynne med å utforme de nye programmene og studieretningene. Det er vesentlig å ivareta strukturer for samarbeid og fleksibilitet mellom studieretningene uansett hvordan programmer og studieretninger utformes.

Nyansettelser: Når instituttets økonomi igjen tillater nyansettelser, er det aktuelt å se på hvilke hull i den nåværende bemanningens samlede kompetanse som bør tettes for å gi et så godt mastertilbud som mulig.

Kilder

- Ballo, Jannike Gottschalk; Bergene, Ann Cecilie; Wiers-Jenssen, Jannecke. 2023. Kandidatundersøkelsen 2023. Første resultater: Overgang fra utdanning til arbeid. NIFU Arbeidsnotat; 2024:6. <https://hdl.handle.net/11250/3127478>.
- European Commission: Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, Meng, C., Wessling, K., Mühleck, K. and Unger, M., 2020. *Eurograduate pilot survey – Design and implementation of a pilot European graduate survey*, Publications Office, <https://data.europa.eu/doi/10.2766/629271>.
- Høgestøl, Asle & Olav Bjørnebekk. 2024. Kandidatundersøkelsen 2023, Universitetet i Oslo. <https://www.ideas2evidence.com/index.php/nb/publications/kandidatundersokelsen-universitetet-i-oslo-2023>
- ILOS 2023. Fremmedspråk i krise. En utredning om europeiske fremmedspråk i høyere utdanning Institutt for litteratur, områdestudier og europeiske språk. https://www.hf.uio.no/ilos/om/organisasjon/styret/moter/2023/Mandag%2019.%20juni/vedlegg/fremmedspraksrapport_062023.pdf
- ILOS 2024a. Periodisk programevaluering av masterprogrammet: Europeiske språk: instituttets egevaluering. https://www.hf.uio.no/ilos/om/organisasjon/styret/moter/2024/mandag-27.-mai/vedlegg/egenevaluering_hfm2-eus_2024.pdf
- ILOS 2024b. Periodisk programevaluering av masterprogrammet: Allmenn litteraturvitenskap: instituttets egevaluering.
- Ramchand, Gillian, Are Turmo, Ingunn Samdal Vikane, Christopher Viken. 2024. Periodisk programevaluering 2024: Masterprogrammet i Europeiske språk.

Mandat for arbeidsgruppe for masterreform ved ILOS

Søkningen til master hos ILOS stuper. Hvordan kan vi endre på det?

Bakgrunn

Søkertallene til våre mastergrader har gått kraftig ned, og det er ingenting som tyder på at dette kommer til å endre seg med det første. Samtidig har instituttet utfordringer knyttet til ressursutnyttelsen: Mange 4000-emner har få studenter, samtidig som emnene tematisk overlapper fagene imellom.

I samfunnet ser vi store endringer som drives av de teknologiske utviklingene. Kunstig intelligens stiller nye krav til våre studier, og studentene har i større grad digitale ferdigheter fra videregående skole. Det forventes derfor i større grad digitale ferdigheter blant våre kandidater. Det er vesentlig at våre studier er relevante for kandidatene når de skal ut i arbeidslivet.

Samtidig som våre masterstudier skal gjøre studentene klare til arbeidslivet utenfor akademien, skal de også gjøre våre kandidater klare for å følge en akademisk vei og gi dem en bakgrunn som setter dem i stand til å begynne på en ph.d.-grad.

Instituttet ønsker en fullstendig gjennomgang av masterstudiene ved instituttet for å svare på utfordringene ovenfor. I dette arbeidet ønsker instituttet å sette ned en komité med både ansatte og studenter. I tillegg vil instituttet oppnevne en referansegruppe med eksterne representanter.

Oppgaver

Det overordnede spørsmålet for denne arbeidsgruppen er hvordan ILOS' masterstudier kan bli mer attraktive, og hvordan man kan utnytte instituttets kompetanser og ressurser på en bedre måte. Med utgangspunkt i dette bes arbeidsgruppen komme med anbefalinger til reorganisering av dagens masterprogrammer, eventuelt forslag til opprettelse av nye programmer.

1. Status for dagens MA-programmer

- Oversikt over ILOS' tilbud på MA-nivå.
- Gjennomgang av gjennomføring og studenttilbakemeldinger.
- Oversikt over hvor våre kandidater går etter studiene.
- Gjennomgang av opptaksgrunnlaget til masterstudiene. Er dette hensiktsmessig?
- Identifisering av sterke miljøer både med tanke på forskning og gjennomstrømning.
- Hva bør videreføres, hva kan endres – og er det noe som kan utelates fra porteføljen? Er det noe som må tas inn?

2. Oppbygging og struktur

- Hvordan kan MA-programmene bygges opp for å sikre faglighet og faglig progresjon?
- Hvilke kvalifikasjonskrav skal man stille til master, og hvordan sikrer man sammenheng mellom våre BA- og MA-løp?
- Hvordan kan fagmiljøene på instituttet jobbe sammen for å utnytte kompetanse og spesialiseringer? Bør instituttet utvikle en kompetansekatalog?

- Hva kan gjøres felles og hva må tilbys av de spesifikke fagmiljøene?
- Skal dagens programmer videreføres i reformert stand, eller skal hele MA-nivået bygges på nytt?

3. Målgrupper

- Hvem bør våre MA-programmer være attraktive for?
- Hvordan sikrer vi relevans i studieløpet?
- Hvordan sikrer vi at kandidatene våre har den beste mest aktuelle digitale metoden med seg når de skriver sin oppgave?
- Hvilke digitale ferdigheter bør kandidatene ha når de er ferdige med sin MA?

Vi ber om at arbeidsgruppens arbeid munner ut med en anbefaling om følgende:
 Hvordan bør masterprogrammene på ILOS utformes i årene som kommer?

Tidsplan

1. april 2024 komiteen oppnevnes

15. oktober 2024 løypemelding til styret

1. januar 2025 frist for levering

Januar 2025 komiteens rapport legges frem på instituttseminaret for alle ansatte

Januar/februar 2025 O-sak for styret

Komiteen står fritt til å levere løypemeldinger oftere enn det som er satt opp over.

Komiteen

Instituttleder oppnevner komiteen. Denne skal ha en bred sammensetning av fast vitenskapelig ansatte, administrativt ansatte og studenter.

Referansegruppen skal både ha fagpersoner og medlemmer fra samfunnet utenfor academia.

Instituttleder oppnevner referansegruppen.

B – Spørsmål fra masterundersøkelsen

1. Hvor gammel er du?
2. Hvilket fylke kommer du fra?
3. Skal du bo i Oslo under studiene?
4. Hva er din høyest fullførte grad?
5. Når fullførte du din siste universitetsgrad?
6. Har du bachelorgraden din fra UiO?
7. Hva gjorde du før du begynte på dette studiet?
8. Hvilket masterprogram skal du gå på?
 - a. Du svarte at du skal studere fransk, spansk, tysk, russisk, italiensk, portugisisk, polsk, tsjekkisk eller BKS. Hva er ditt primære interesseområde?
9. Hvorfor har du valgt dette studiet?
10. Hvilke informasjonskanaler var viktigst for valg av studieprogrammet ditt?
11. Planlegger du å være fulltidsstudent?
 - a. Du svarte at du planlegger å studere på deltid. Hvorfor det?
12. Hvor mange studiepoeng planlegger du at din masteroppgave skal være?
 - a. Hvorfor er det viktig for deg å velge 60 studiepoeng (2 semestre/1 studieår) for din masteroppgave?
13. Hvor viktig var muligheten til å skrive masteroppgave for ditt valg av studium?
14. Har du allerede valgt tema for din masteroppgave?
 - a. Du har svart at du har valgt tema for masteroppgaven din. Hvorfor har du valgt dette temaet?
 - b. Du har svart at du ikke har valgt tema for masteroppgaven din ennå. Hva er grunnen til dette?
15. Hvor godt tror du at du er rustet til å takle studiene?
 - a. Du svarte at du er middels til dårlig rustet til å takle studiene. Hvorfor mener du det?
 - b. Du svarte at du er middels til godt rustet for å takle studiene. Hvorfor mener du det?

C – Tabeller med mulige studieløp, med 30- og 60-poengs oppgaver

Forslag til studieløp Europeiske språk: Masteroppgave 30 studiepoeng

4. vår	Masteroppgave 30 studiepoeng		
3. høst	UT	UT	UT
2. vår	Teori/ metode / eks. Forskningsseminar med problemstilling & prosjektskisse?	Fellesemne i valgt disiplin	Språk-emne i disiplin eller felles
1. høst	Teori/ metode – fellesemne i valgt disiplin	Fellesemne i valgt disiplin	Språk-emne i disiplin eller felles

Kommentar: Foretrukket studieløp gir 30 sp. masteroppgave, et utreise-semester i 3. semester og de to første semestrene med stram struktur ved UiO. Det vil også kunne være mulig å være ute i to semestre, dersom studenten ønsker dette (2. og 3. semester, se studieløp for 60 sp. oppgave under). Utveksling kan erstattes av Interpro (som i dag), dersom vi fortsetter å tilby det. Det bør også kunne erstattes på andre måter – se under “tverrfaglighet” og “arbeidslivsrelevans”.

Forslag til studieløp Europeiske språk: Masteroppgave 60 studiepoeng

4. vår	Masteroppgave 60 studiepoeng		
3. høst	Masteroppgave 60 studiepoeng		
2. vår	UT/ Teori/ metode / eks. Forskningsseminar med problemstilling & prosjektskisse?	UT/ Felles-emne i valgt disiplin	UT/ Språk-emne i disiplin eller felles
1. høst	Teori/ metode – fellesemne i valgt disiplin	Felles-emne i valgt disiplin	Språk-emne i disiplin eller felles

Kommentar: MA-oppgave på 60 studiepoeng anbefales for studenter med forskerambisjoner, og vil antakelig foretrekkes av studenter som har faglig fordypning som motivasjon til å ta mastergrad hos oss. Hvis 60-poengs oppgave skal kombineres med utreise (som anbefales), må utreisesemesteret være 2. semester / vår, som i dag. Hvis vi flytter prosjektskisse-emnet til vårsemesteret, må dette kunne tas digitalt for studentene som er på utveksling. Det er mulig å løse, og allmenn litteraturvitenskap gjør f.eks. dette i dag.

Forslag til studieløp Litteratur: Masteroppgave 30 studiepoeng

4. vår	Masteroppgave 30 studiepoeng		
3. høst	UT	UT	UT
2. vår	Teori/ metode / eks. Forskningsseminar med problemstilling & prosjektskisse? ENG4300/LIT4301	Valgfritt emne litteratur	Valgfritt emne litteratur
1. høst	Teori/ metode: LIT4000/LIT4301 eller ENG4301	Valgfritt emne litteratur	Valgfritt emne litteratur

Kommentar: Tredje semester bør også kunne fylles med f.eks. Internasjonalt prosjektsemester, arbeidslivsrelevante ILOS-emner eller litteraturemner på ILOS (inkludert de fremmedspråks-litteraturene som studenten måtte være kvalifisert til å studere på masternivå) som er relevante for masteroppgaven.

Forslag til studieløp Litteratur: Masteroppgave 60 studiepoeng

4. vår	Masteroppgave 60 studiepoeng		
3. høst	Masteroppgave 60 studiepoeng		
2. vår	UT/ Teori/ metode / eks. Forskningsseminar med problemstilling & prosjektskisse? ENG4300/ LIT4391	UT/ Valgfritt emne litteratur	UT/ valgfritt emne litteratur
1. høst	Teori/ metode: LIT4000/LIT4301 eller ENG4301	Valgfritt emne litteratur	Valgfritt emne litteratur

Kommentar: Allmenn litteraturvitenskap har en struktur i dag med 5 sp. av MA-oppgaven i 2. semester og et obligatorisk emne på 5 sp. i 3. semester. Det har vært et ønske å kunne fortsette med dette, bla. for å følge opp MA-studentens skriving på en god måte. Dette kan vurderes også for øvrige studieretninger. Som valgfrie emner på studieretning Allmenn litteraturvitenskap bør strukturen i dag med 10 + 20 og ulike kombinasjoner revideres. Strukturen kompliserer studieløpet for mange studenter og kan være til hinder for samarbeid på tvers. Slike samarbeidsmuligheter vil sannsynligvis være enklere om alle emner er på 10 sp. Dette må sees nærmere på av fagmiljøene det gjelder.

D – Sammendrag av innspill til rapporten fra referansegruppen

Instituttleder på ILOS har nedsatt en referansegruppe som besto av følgende medlemmer:

- Marte Solheim, prorektor, Universitetet i Stavanger (UiS)
- Gisle Hellsten, seniorrådgiver, UiO (tidligere leder av karrieresenteret ved UiO).
- Rebekka Borsch, avdelingsdirektør, NHO, tidligere statssekretær for kunnskapsminister Iselin Nybø.
- Kristine Evenset, lektor, blant annet i engelsk og fransk, utdannet fra UiO.
- Ellen Lerum, student, NHH. Ellen har blant annet studert kinesisk og har deltatt i det offentlige ordskiftet om språkfagene i høyere utdanning.
- Gro Bjørnerud, professor i fransk litteratur, ILOS, ledet gruppen.

Gruppen har hatt 2 møter på zoom, der også arbeidsgruppen fra ILOS var til stede. Etter at rapporten ble klar, har referansegruppen gitt skriftlige innspill til rapporten. Dette vedlegget presenterer et kort sammendrag av disse skriftlige innspillene.

Referansegruppen ble bedt av ILOS-ledelsen om å svare på tre spørsmål.

1. Er dere enige i masterkomiteens vurderinger av behovene/utfordringene for våre grader?
2. Er dere enige i masterkomiteens forslag til svar på disse utfordringene?
3. Hvordan sikres arbeidslivsrelevans gjennom forslagene?

Referansegruppen roser rapporten, de sier den er grundig og framhever at diskusjonene av forholdet mellom ressursbruk og faglig bredde er balanserte og gode. De liker at rapporten så tydelig diskuterer både hva som må gjøres på kort sikt og hva som vil måtte ta lengre tid. De synes arbeidet framstår som godt forankret. De er også tilfreds med hvordan signalene referansegruppa har gitt underveis i arbeidet har blitt fanget opp i rapporten. Rebekka Borsch skriver om rapporten at «utfordringene og behovene virker tydelig og konkret beskrevet» og at den «gir inntrykk av å være solid begrunnet og ærlig i hva som bør endres/utvikles».

Arbeidet med å definere en egen ILOS-kompetanse blir positivt mottatt av referansegruppen. Det gjør også komiteens anbefaling om mer tverrfaglig samarbeid, samt de langsiktige forslagene om nye emner og studieløp.

Referansegruppen svarer overveiende positivt på de første spørsmålene. Den er langt på vei enig i masterkomiteens vurderinger av behovene/utfordringene for gradene ved ILOS. Den er også i store trekk enig i masterkomiteens forslag til svar på disse utfordringene. De har også en rekke forslag til konkrete tiltak som vil bli vurdert i det videre arbeidet. Det gjelder for eksempel forslaget om å bruke studenter mer aktivt i arbeidet med å styrke både internasjonalisering og relevans.

Det er det tredje spørsmålet: Hvordan sikres arbeidslivsrelevans gjennom forslagene? som vekker mest engasjert debatt og motstand. Her etterlyser referansegruppa et mer eksplisitt og aktivt eierskap til relevansproblemene våre studenter står overfor. Undersøkelser tyder på at både god rekruttering og god gjennomføring kan ha med relevans å gjøre. Gitt bakgrunnen for reformarbeidet, er det naturlig at referansegruppa er opptatt av dette spørsmålet

Debatter om relevans i høyere utdanning har pågått i mange år. Til enhver tid har det vært en avstand mellom hvordan arbeidslivsrelevans omtales utenfor universitetene, og hvordan den diskuteres av institusjonene og fagmiljøene selv. Spor av disse lange debattene finner vi igjen i referansegruppens innspill.

Prorektor ved UiS er en av dem som etterlyser en mer inngående undersøkelse av hva det betyr at ILOS-studentene i så liten grad synes å være opptatt av karriere. Hun foreslår en tverrfaglig grad som på mange punkter ligner den ILOS er i gang med å lage i samarbeid med SV. Rebekka Borsch er også offensiv på våre fags vegne. Hun skriver: «Personlig tror jeg at kombinasjonen språk/kulturkompetanse, kritisk tenkning/humanistisk tilnærming og digitale ferdigheter kan bli en skikkelig "asset" for ILOS i møte med økt digitalisering av samfunnet og mange arbeidsplasser.» Hun mener en slik tverrfaglig innretning på studiene vil være attraktivt «for flere studenter» og vil øke relevans for «arbeidsliv / samfunn». Gisle Hellsten etterlyser også en mer offensiv tilnærming på dette punktet. Han skriver: «Det kan godt tenkes at ILOS studenter i utgangspunktet er mindre opptatt av karriere og arbeidsliv enn andre studenter, men slik jeg ser det er det derfor ekstra viktig at de blir bevisstgjorte på at det er mer enn fag og karakterer som teller når man skal søke jobb». Hellsten minner om de mange undersøkelsene som «viser at humanister har en tøffere overgang til arbeidslivet enn mange andre studenter». Og han er tydelig på at vi på ILOS må ta et klart og *eget* ansvar for å hjelpe studentene til å ta valg underveis i studieløpet som styrker deres muligheter når de skal ut i jobb.

Mye velfortjent ros altså fra referansegruppen, men også litt å tygge på.